

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 100. vuosikerta 16.8.2024

6 | 24

Henkilöstö
ihmettelee
kesän
Yle-uutisointia.
s. 6

Anu Partanen
aloittaa
Journalistin
kolumnistina.
s. 9

Näin syntyi
toiseksi
viimeinen
Image-kansi.
s. 12

Myyntitykki ja toimittaja
– ”Maakunnan Matin”
monet roolit kummastuttavat
Pirkanmaalla 14

100
1924 – 2024
JOURNALISTI

KUVA: SUVI ELO

Katariina Räikkönen saattaa kiroilla kesken haastattelun. Syynä on Touretten syndrooma.

Miksi journalistinainen tienaa yhä miestä vähemmän?
s.20

Yle-pomo Reeta Kivihalme vastasi Journalistin kohtuuttomiin väitteisiin.

s.10

Marja Honkonen • marja.honkonen@journalistiliitto.fi

Yle-keskustelussa puhutaan vääristä asioista

Parlamentarisen Yle-työryhmän työ jämähti keskikesällä, kun puolueet eivät päässeet tuloksista sopuun. Päättäjät jatkavat neuvotteluja elokuussa.

Ylen työntekijät toivovat, että sopu syntyisi kaikkien eduskuntaryhmien kesken. Ei ole kenenkään etu, jos päätösvalta "eduskunnan radion" asioista valuu yksin hallitukselle. Se nakertaisi julkisen palvelun median riippumattomuutta. Lisää yleläisten tunnoista voit lukea sivulta 6.

Pelkkien hallituspuolueiden kesken tehty sopu voisi myös tarkoittaa sitä, että leikkaukset olisivat odotettua rajummat. Esimakua hallituksen suhteesta median tukemiseen antavat oikeusministeriön aiheet poistaa JSN:n julkisen rahoitus kokonaan.

SURKEAN TILANTEEN HOPEAREUNUS voisi olla, jos se käynnistäisi fiksun keskustelun Ylen tehtävästä ja suomalaisesta mediapolitiikasta.

Onko keskustelua viritelty? Ei juurikaan.

Sen sijaan Yle-keskustelua on hallinnut se, ovatko yhtiön monimuotoisuustavoitteet vastoin "perinteisen" journalismin periaatteita. Yksittäiset esimerkit tuottajien ohjeista etsiä juttuihin tietynlaisia haastateltavia on leimattu "oudoiksi" – ikään kuin yhdessäkään toisessa toimituksessa ei koskaan olisi tuskailtu vaikkapa katugallupiin suostuneiden vastaajien yksipuolisuutta.

Erikoinen ajatus on, että haastateltavien tilastoiminen olisi jollain tapaa kummallista. Miten muuten toimitus voisi havaita, millaisia sokeita pisteitä sillä on? Vielä muutama vuosi sitten moni piti ongelmallisena, että naisia oli haastateltavista aina vain kolmannes.

Oman seurantansa perusteella Yle kertoo esimerkiksi pyrkivänsä puhuttelevaan aiempaa enemmän ihmisiä, jotka ovat käyneet vain peruskoulun tai toiseen asteen koulutuksen. Sama ryhmä luottaa uutisiin korkeasti koulutettuja vähemmän. Juuri heidät pitääkin saada uutisten pariin.

KUVA: MARJAANA MALKAMÄKI

Riina Tanskanen kirjoitti esseen vanhan rahan lumosta

s.42

Esimakua hallituksen suhteesta median tukemiseen antavat oikeusministeriön aiheet poistaa JSN:n julkinen rahoitus kokonaan.

MONIMUOTOISUUSTAVOITTEIDEN kauhistelijat ovat osin samaa väkeä, joka toivoo Ylen rahoituksen merkittävää leikkaamista.

Olisi kuitenkin liian yksioikoista päätellä, että he haluavat kurittaa Yleä vain sisältölinjausten vuoksi. Esimerkiksi perussuomalaisia Yle-työryhmässä edustava kansanedustaja **Joakim Vigelius** on sanonut kannattavansa leikkauksia muun muassa siksi, että mediaa on markkinoilla kylliksi muutoinkin. Verovaroja siihen ei kannata nykymittakaavassa käyttää. Vigeliuksen mukaan ”perusmuotoinen” julkinen palvelu – eräänlainen yövärtijä-Yle – riittäisi.

Kyse on siis ideologisesta valinnasta – siitä, luottaako markkinoiden hoitavan Ylen lukuisat laissa määritellyt tehtävät. Niitä ovat esimerkiksi kansanvallan tukeminen, monipuolisen tiedon, mielipiteiden, keskustelujen ja vuorovaikutusmahdollisuuksien tarjoaminen sekä vähemmistö- ja erityisryhmien ohjelmatarjonnasta huolehtiminen.

Listaus antaa vihjeitä siitä, miksi vahvan ja laadukkaan julkisen palvelun median rahoittamiselle on lukuisia erittäin hyviä syitä. Esimerkiksi vuonna 2021 julkaistun kansainvälisen tutkimuksen mukaan vahvan yleisradiotoiminnan maissa myös demokratia on vahva.

Viime vuosina markkinat eivät ole kunnostautuneet etenkin moniäänisen journalismin parhaana turvana. Kilpailussa kansainvälisten some- ja viihdejättien kanssa kotimaiset media-yhtiöt ovat heikoilla.

YLEÄ KÄSITTELEVÄÄ somekeskustelua ovat leimanneet väärinymmärtäminen, epäluulo, eripura ja sekoilu. Se todistaa jälleen, miten helposti melko pienikin asia mutkistuu ja karkaa somessa raiteiltaan – ja miksi journalismia tarvitaan suhteuttamaan asiat, tarjoamaan luotettavaa tietoa.

Maaialmalta meitä vaanivat isommat uhat – informaatiovaikuttaminen ja ääriilikkeet. Nyt ei olisi oikea aika leikata journalismista, Ylestä. ●

KUVA: RONI REKOMAA/LEHTIKUVA

Toimitukset teettävät lisätöitä freelancereilla, mutta palkkiot pysyvät ennallaan.

s.28

Kannen kuva: Kari Sihvonen
Takakansi: Karstein Volle

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 100. vuosikerta
16.8.2024

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Marja Honkonen 050 379 9108

TOIMITUSSIIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 7/2024
ILMESTYY 13.9., AINEISTO 4.9.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Laiska taloustoimittaja on journalismin suuri satuilija, väittää toimittaja Jose Riikonen

Jose Riikonen, teksti ● Aapo Huhta, kuva

JOSE RIIKONEN

- 37-vuotias vapaa toimittaja.
- Kirjoitti vuonna 2023 tarinallisen tietokirjan nimeltään *Sir Elwoodin hiljaiset värit – Backstage-passi*. Työstää tällä hetkellä tietokirjaa vastuullisuudesta **Jukka Kurttilan** kanssa, kirjaa skitsofreniasta sekä lastenkirjaa, joka liittyy Korkeasaareen.
- Työskennellyt aiemmin *Helsingin Sanomissa*. Kirjoittaa muiden muassa *Helsingin Sanomiin*, *Ylelle*, *Tiede-lehteen*, *Veikkauksen X-lehteen* ja *A-lehdille*.
- Tuskaillut talousjargonin kanssa kirjoittaessaan auto-teollisuuteen liittyviä juttuja.
- Koulutukseltaan ylioppilas.

Otsikko *Helsingin Sanomissa* kuluva vuoden alkupuolella: ”Markkinat odottavat korkojen laskevan roimasti”.

Aloin miettiä markkinoita. Niillä on journalistisissa teksteissä monia mielialoja. Markkinat *pelkäävät, odottavat, ennustavat, aliarvioivat ja pakottavat*.

Markkinat vaikuttaa olevan sen sortin toimija, että ehkä se pitäisi kirjoittaa isolla alkukirjaimella.

Eräässä otsikossa Markkinat *kiittivät* Fortumia siitä, että Fortum möi Uniperin Saksalle. Kiittäköhän Markkinat käsipäivää? Miltä Markkinoiden käsi näyttää, onko se siro vai ryhmyinen?

Entä minkä näköinen on Inflaatio, joka *tulee, uhkaa* ja usein *syö* asioita uutiskielessä. Varmaan se on lihava tai ainakin vahva, koska se myös *kurittaa* taajaan.

Korot-niminen tyyppi taas vaikuttaa epävakaalta luonteelta. Se *laskee* ja *nousee* mielivaltaisesti. Kasvu on ihanista ihanin hammaskeiju, jota odotellaan saapuvaksi.

Kaikki nämä hahmot vaikuttavat kuluttajiin ja kotitalouksiin, jotka ristivät kollektiivisesti kätensä ja rukoi-levat, että Markkinat, Korot, Inflaatio ja esimerkiksi Taantuma eivät riehaantuisi ja suuttuisi.

Talousjournalismi on usein kuin satukirjaa lukisi.

TALOUSJARGONILLA ON PAIKKANS tutkimusmaailmassa ja vain talouteen keskittyvissä julkaisuissa. Niissä lukijan voi olettaa osaavan katsoa termien taakse.

Iso osa talouteen liittyvästä päivittäisuutisoinnista Yleä ja *Hesaria* myöten on kuitenkin tarinaa siitä, kuinka taantuma tulee päälle kuin hurrikaani, korot vain nousevat ja kuluttajat ja kotitaloudet reagoivat siten tai täten.

Tekee mieli huutaa *Puoli yhdeksän uutisille*: keistä te oikein puhutte, kun puhutte kuluttajista? En minä aina-kaan identifioi itseäni kuluttajaksi.

Passivoivassa talousuutisoinnissa on kyse toimittajien laiskuudesta.

Toimittajan on helppoa puhua markkinoista ja inflaatiosta kuin jumalasta. Niiden taakse on helppo mennä, koska silloin ei tarvitse kysyä, kuka oikeasti toimii. On helppoa puhua kuluttajista, sillä silloin ei puhuta oikeastaan kenestäkään. Tai ehkä toimittaja kuvittelee, että tämä on ok, koska näin on aina tehty, näin talousjournalismia tehdään.

Oli syy mikä hyvänsä, selitysvoima jää surkeaksi, kun toimittaja ei viitsi, halua, tajua tai ehdi mennä ilmiön taakse ja selvittää, kuka oikeasti toimii, missä ja miksi.

Suurin osa ihmisistä toki tietää, että talouden ilmiöt eivät ole hallitsemattomia, ja että kaikki taloudessa tapahtuva johtuu ihmisten toiminnasta. Mutta vaikka tietäisi tämän, kieli vaikuttaa alitajuisesti.

KIELITIETEESTÄ TUTUN Sapirin-Whorfin hypoteesin mukaan henkilön käyttämän kielen ja hänen maailmankuvansa ja ajattelunsa välillä on kiinteä yhteys. Tunnettu esimerkki on **George Orwellin** *Vuonna 1984* -kirja. Siinä valtaapitävät poistavat haitallisia sanoja. Kun jollain asialla – vaikkapa vallankumouksella tai vapaudella – ei ole nimeä, sitä ei voi kuvitella. Sitä ei ole olemassa, eikä se voi toteutua.

Asia ei toki ole ihan aivan näin suoraviivainen: kielitieteilijöiden mukaan kieli ei ole rajoittava pakkopaita. Silti toimittajan tapa puhua tai kirjoittaa vaikuttaa ihmisten ajatteluun ja toimintaan. Siksi hyvät toimittajat karttavat passiivirakennetta. Se häivyttää toimijan.

Kun toimittajat elollistavat abstrakteja, talouteen liittyviä käsitteitä, ne alkavat tuntua ihmisen mielessä toimijoilta, joita täytyy nöyrästi pelätä ja kunnioittaa.

Talousjournalistin tapa roolittaa ihmiset kuluttajiksi ja kotitalouksiksi passivoi. Talousjournalistin pitäisi selittää, miksi ja miten eri asiat, ihmiset ja teot vaikuttavat. Jos hän on laiska eikä tee näin, hän muuttuu lamaannuttajaksi.

Hauskinta on se, että laiska talousjournalisti voi ajatella raportoivansa kovia talousasioita neutraalilla talouskielellä. Todellisuudessa hän on journalismin suuri satuilija ja roolittaja – vertauskuvien mestari, jonka teoksissa mielikuvitusolennot elävät, hengittävät ja toimivat. ●

Kesän Yle-keskustelut latistivat työntekijöiden tunnelmat – "On ikävää, jos Yleä mustamaalataan tarkoituksella"

Manu Haapalainen, teksti • Teemu Kuusimurto, kuva

5,5 milj.

Hallitus aikoo puolittaa niin kutsutun yksityisen kopioinnin hyvityksen. Sitä maksetaan luovan alan tekijöille korvauksena heidän työnsä kopioinnista yksityiseen käyttöön. Valtiovarainministeriön talousarvioesityksen mukaan hyvitystä maksettaisiin tekijäjärjestöille vuonna 2025 enintään 5,5 miljoonaa euroa. Vuodesta 2015 lähtien summa on ollut 11 miljoonaa euroa vuodessa.

Lähde: Valtiovarainministeriö

Venäläinen toimittaja Darja Vesala päätyi Suomessa töihin päiväkotiin. Journalismi houkutteli kuitenkin palaamaan, hän kirjoittaa. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Yleläisten kesä meni odottavissa tunnelmissa, koska Yleisradion rahoitusta ratkovan parlamentaarisen työryhmän työ on viivästynyt pahasti. Alun perin työryhmän piti päästä ratkaisuun toukokuun loppuun mennessä, sitten juhanukseksi. Heinäkuussa uutisoitiin sovun olevan lähellä. Sitä ei kuitenkaan syntynyt.

"Lomilta palatessani ensimmäinen tapamani kollega kysyi, miten arvelen rahoituksen ratkeavan. Epävarmuus on vaikuttanut ilmapiiiriin aina vain enemmän", Ylen ohjelmatyöntekijöiden pääluottamushenkilö **Mikko Martikainen** sanoo.

Epävarmuus tulevien leikkausten suuruudesta painaa yleläisiä edelleen.

Perussuomalaiset ja kokoomus vaativat alun perin Ylen 580 miljoonan euron vuosibudjettiin jopa 120–150 miljoonan euron leikkauksia.

Martikaisen mukaan henkilöstö on huolissaan sekä omista että työkavereiden työpaikoista, freelancereiden toimeentulosta, jopa koko Ylen tulevaisuudesta.

Mediatietojen mukaan Yle-työryhmän heinäkuinen esitys olisi jäädyttänyt Yle-veron indeksikorotuksen ja nostanut Ylen maksamaa arvonlisäveroa. Vaikutus Ylen vuosibudjettiin olisi ollut yli 50 miljoonaa euroa.

Martikaisen mukaan päätös olisi aiheuttanut suuria leikkauksia Ylen toimintoihin.

"Nuo ovat isoja summia, vaikka toisinkin haluttiin mediassa esittää", Martikainen sanoo.

"Siltikin toivomme jo jonkinlaista yksimielistä ratkaisua, että epävarmuus loppuisi."

Myös Ylen ohjelmatyöntekijät (YOT) toivoi 8. elokuuta julkaistussa tiedotteessaan mieluummin laihaa sopua kuin parlamentaarisen päätöksentekotavan loppua. Se "on taannut Ylelle parhaat mahdollisuudet puolueettomaan ja poliittisista suhdanteista riippumattomaan toimintaan", tiedotteessa todetaan.

YOT:N PUHEENJOHTAJAN Antti Laakson mukaan on väärinkäsitys, että Ylestä löytyisi leikkavaa helposti.

"Ajatus indeksitarkistuksilla lihovasta rasyöpöstä on väärä", Laakso sanoo.

"Sen 20 vuoden ajan mitä olen Ylessä ollut, toimintaa on koko ajan tehostettu."

Kaupallinen media on pääkirjoitussivullaan yhtynyt hallituspuolueiden leikkausvaatimuksiin. Mikko Martikainen näkee kirjoituksissa tarkoitushakuisuutta.

"Ketään ei haittaa, jos Ylestä keskustellaan asia-argumentein", Martikainen sanoo.

"Mutta tunnen surua, jos väittämät ovat epätarkkoja. Olen ylpeä yleisradiolainen. On ikävää, jos Yleä mustamaalataan tarkoituksella."

PAITSI YLEN RAHOITUKSESTA, kesän aikana on keskusteltu Ylen henkilöstölleen järjestämistä monimuotoisuuskoulutuksista. Muun muassa iltapäivälehtien kolumneissa on esitetty koulutusten ajavan vihervasemmistolaisista, esimerkiksi sukupuolivähemmistöjä suosivaa agenda. Niiden on väitetty olevan yleläisille pakollisia.

Mikko Martikaisen mukaan keskustelu vilisee väärinymmärryksiä. Monimuotoisuuskoulutukset kuuluvat nykypäivän vastuulliseen liike-elämään, Martikainen sanoo.

"Yle toteuttaa lisäksi omistajan eli valtion edellyttämää vastuullisuusohjelmaa. Meillä järjestetään henkilöstölle paljon erilaisia koulutuksia, mikä on todella hyvä asia. Minulle tarjottiin viime keväänä kahden tunnin monimuotoisuusluentoa, kesäkuussa oli yksi iltapäivä. Näihin osallistuminen oli vapaaehtoista."

Yle järjestää huomattavasti enemmän koulutuksia muun muassa tekoälystä, Martikainen huomauttaa.

Antti Laakso sanoo, ettei tunnista työnantajansa julkisesta keskustelusta.

"Monimuotoisuuskoulutusten ajatus ei ole minkään ideologian edistäminen. On hyödyllistä, että henkilöstöä autetaan miettimään esimerkiksi sitä, pääsevätkö keskiasteen koulutuksen suorittaneet, pääkaupunkiseudun ulkopuolella elävät miehet Ylen sisällöissä riittävästi esille. Meidänhän tulisi palvella kaikkia suomalaisia."

Laakso sanoo, että Ylen journalisteille omien ideologisten näkökantojen ajaminen olisi sekä epäammattimaista että mahdotonta.

"Se loppuisi kyllä nopeasti."

Päluottamushenkilö Martikaisen mukaan koulutuskohusta ei kuitenkaan ole muodostunut rahoitusveivauksen veroista painolastia.

"En ole kuullut tästä juurikaan talossa keskusteltavan." ●

"Meillä järjestetään henkilöstölle paljon erilaisia koulutuksia, mikä on todella hyvä asia."

Mikko Martikainen, Ylen ohjelmatyöntekijöiden pääluottamushenkilö

Panu Pokkinen kiittelee henkilöstön jaksamista

Ylen Urheilu ja tapahtumat -yksikön johtaja **Panu Pokkinen** seuraa vuoden 2025 alkuun mennessä **Jouko Jokista** Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnasta vastaavana päätoimittajana. Pokkinen kiittelee henkilöstön jaksamista viime aikojen ulkoisten paineiden puristuksessa.

"Ihmisten työtä on kyseenalaistettu vahvasti. Henkilöstökyselyissä ei kuitenkaan ole ollut merkittävää muutosta jaksamisessa", Pokkinen sanoo.

"Joskus tällainen epätietoisuus voi olla yhdistäväkin tekijä, mutta totta kai epävarmuus hiertää taustalla."

Pokkinen myöntää, että Ylen johto ei ole aina saanut näkökantojaan riittävän hyvin esille julkisessa rahoituskeskustelussa.

"Mutta medialla on tietenkin oikeus omiin näkökulmavalintoihinsa."

Manu Haapalainen

"En itsekään aluksi tiennyt oikeuksiani, ja tein töitä rakkaudesta lajiin ja tähän seuraan."

Yli tuhat tuntia ylitöitä tehnyt HJK:n viestinnän tuottaja Jupe Väre Journalistissa 6. kesäkuuta.
Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Yle aikoo syyskuusta alkaen koostaa ja lähettää alueelliset tv-uutisensa pääosin automatisoidusti ja vähentää työntekijät kahdeksasta kahteen. "Tiukilla mennään", Ylen ohjelmatyöntekijöiden pääluottamushenkilö **Mikko Martikainen** sanoo. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

20 päivää Mariupolissa -dokumentin tekijä saapuu Journalistin päivään

Manu Marttinen, teksti • Mstyslav Chernov / AP, kuva

Perinteikäs journalismitapahtuma järjestetään lokakuussa Helsingissä.

Journalisti-lehden satavuotisjuhlat huipentuvat Journalistin päivä -tapahtumaan Helsingissä 10. lokakuuta.

Yksi päivän odotetuimmista vieraista on ukrainalainen journalisti ja videotuottaja **Vasilisa Stepanenko**. Hän oli osana kolmen hengen työryhmää, joka dokumentoi Mariupolin pommituksia keuhkälavalla 2022.

Tiimin materiaaleista syntyi dokumenttielokuva *20 päivää Mariupolissa*. Se kertoo Venäjän käynnistämän hyökkäyssodan alkupäivien tapahtumista Ukrainan Donetskin alueen Mariupolin kaupungissa. Elokuva on voittanut muun muassa Oscar-

palkinnon tänä vuonna.

Journalistin päivässä ovat keskustelemassa myös esimerkiksi someyhtiö Tiktokin edustaja **Christian Hannibal** ja Metan edustaja **Janne Elvelid**. He keskusteleval paneelissa somejättien suhteesta perinteiseen mediaan.

Helsingin Sanomien tutkivaa ryhmää johtava **Salla Vuorikoski** ja WSOY:n tietokirjaosaston kustannustoimittaja **Ilkka Pernu** puolestaan kertovat, miten syntyi tietokirja entisestä pääministeristä **Sanna Marinista** (sd.).

Journalistin päivän koko ohjelma päivittyy Journalistiliiton verkkosivuille. Tapahtuman viralliset jatkot ovat Korjaamolla Taka-Töölössä. Ohjelmassa on livemusiikkia ja sanoituskilpailun voittajien julkistaminen. Osallistumisohjeet ovat *Journalistin* verkkosivuilla. ●

OIKEUSMINISTERIÖ AIKOO LAKKAUTTAA JULKISEN SANAN NEUVOSTON VALTIONAVUN

Oikeusministeriö aikoo lakkauttaa valtionapunsa Julkisen sanan neuvostolle.

Valtio on maksanut JSN-tukea 135000 euroa vuodessa. Valtionapu on kattanut vajaan kolmanneksen neuvoston kuluista.

JSN:n puheenjohtaja **Eero Hyvönen** pitää leikkauspäätöstä yllättävänä.

”Se on kova veto, koska meidän valtionapumme on ollut melko pieni oikeusministeriön koko hallinnonalalla. Ymmärrän säästöpainetta ja sen, että meiltäkin lähtee. On kuitenkin raju veto, että otetaan summa kokonaisuudessaan.”

Journalistiliiton puheenjohtaja ja neuvoston kannatusyhdistyksen Jusanekin varapuheenjohtaja **Hanne Aho** pitää leikkausta järkyttävänä. Ahon mukaan se nakertaa vastuullisen median toimintamahdollisuuksia.

”Hallitus on välinpitämätön median tavoitteelle toimia vastuullisesti ja vähättelee sitä. Onhan se kova viesti.”

Nina Erho

VIKESILLE UUSI TOIMINNANJOHTAJA JA KAKSI ASIAANTUNTIJAA

Viestintä ja kehitys -säätiö Vikesin toiminnanjohtajana aloittaa elokuussa **Marjo Heinonen**. Vikesin hallitus valitsi hänet tehtävään kesäkuussa.

Huhtikuussa Vikesissä aloittivat globaalikasvatuksen asiantuntijana **Kristiina Markkanen** ja viestinnän asiantuntijana **Tiina Helin**.

Vikesin hallituksen puheenjohtaja Jarmo Koponen, miksi näin paljon uutta väkeä keralla?

”Vikesistä irtisanoutui keuhkälavalla kolme ihmistä. Ensimmäinen lähti kaksi puolipäiväistä henkilöä. Myöhemmin toiminnanjohtaja erosi. Eronneiden tilalle rekrytoitiin hyvistä hakijoista parhaat.”

Koponen ei halua kommentoida irtisanoutumisten syitä. Hän itse aloitti Vikesin hallituksen puheenjohtajana maaliskuussa.

Nina Erho

JOURNALISTILIITON TOIMISTO MUUTTAA PIENEMPIIN TILOIHIN YMPYRÄTALOON

Journalistiliiton toimisto toimii syyskuun alusta Ympyrätalossa Helsingin Hakaniemessä. Uuden toimiston käyntiosoite on Siltasaarenkatu 18–20 A. Postiosoite säilyy ennallaan.

Liiton toimisto on ollut nykyisessä osoitteessaan Ympyrätaloa vastapäätä vuodesta 2013. Uudet toi-

mitilat ovat noin 200 neliometriä nykyisiä tiloja pienemmät.

”Muuton jälkeen saamme nykyistä isommat kokous- ja koulutustilat sekä noin 50 000–60 000 euron vuotuiset kustannussäästöt”, liiton talous- ja hallintopäällikkö **Sirpa Hannula** sanoo.

Hannulan mukaan muuttoa puolsivat myös uusien tilojen nykyaikaisuus ja hyvä sijainti. Liitto teki vuokrasopimuksen kuudeksi vuodeksi.

Nina Erho

Tauotta päivittyvä uutisointi hukkaa koko kuvan ja särkee päätä

Heinäkuisena sunnuntaina Yhdysvaltain presidentti **Joe Biden** ilmoitti luopuvansa jatkokauden tavoittelusta. En ollut silloin uutisten ääressä, vaan istuin autossa Atlantin rannalla Mainen osavaltiossa Yhdysvalloissa ja katselin poukamassa kelluvia veneitä. Tai oikeastaan katsoin yhtä niistä: jättimäistä purjevenettä, jonka korkea masto jätti muut alukset kirjaimellisesti varjoonsa.

Olimme pysäyttäneet auton tien reunaan varta vasten ihmetelläksemme alusta. Niin käsittämättömältä se näytti, kooltaan ja todennäköisesti myös hinnaltaan hullulta. Kenellä voisi olla siihen varaa? Veikkasin omistajaksi venäläistä oligarkkia tai saudiprinssiä.

Presidenttiututinen tavoitti minut vasta, kun saavuimme appivanhempieni luokse ja vilkaisin puhelinta. Sitten jatkoin illallisvalmisteluja.

ASUIN YHDYSVALLOISSA kymmenen vuotta ja maan tapahtumat kiinnostavat minua. Breaking news -uutisvirrat eivät kuitenkaan niinkään – eivät Suomessa eivätkä Yhdysvalloissa.

Breaking news tuntuu yleensä rikkovan paitsi uutiset myös pääni. Jatkuvat pienet päivitykset, huhut ja tiedonmuruset sekä minuuteissa kyhätty analyysit eivät auta minua ymmärtämään, mitä oikeasti on tapahtunut ja miksi.

Sosiaalisessa mediassa taas odottaa vieläkin sekavampi maailma, jossa tulkinnat tapahtumista vievät toisiin universumeihin: Yhdysvaltain entiseen presidenttiin **Donald Trumpiin** kohdistuneen murhayrityksen, Bidenin vetäytymisen ja varapresidentti **Kamala Harrisin** presidenttiehdokkuuden jälkeensomepalveluX tarjoiliminulle päiväkausia liki ainoastaan näkemyksiä, joiden mukaan Trumpin murhayritys oli Bidenin tekosia, Biden on kuollut tai vallankaappauksen uhri ja Kamala Harris kutsuu käsieleellään Luciferia.

Niinpä istuin viikko Bidenin ilmoituksen jälkeen appivanhempieni olohuoneessa silmäillen vuoroin uutisvirtaa, vuoroin mereltä nousevaa sumua, ja pitelin päänsärkyäni.

SITTEN VAIHDOIN kanavakseni *The Guardianin*. Yllättäen se tarjoilikin minulle etusivullaan tutkivan journalismin kokonaisuuden, joka kuvasi Yhdysvaltain nousun maailman suurimmaksi öljyn ja maakaasun tuottajaksi.

Artikkelia lukiessani olin alkaa itkeä helpotuksesta. Vihdoinkin minulle tarjoiltiin journalismia, joka auttoi minua ymmärtämään maailmaa paremmin – myös lähisataman jättipurjevenettä.

Paikallislehti *Bangor Daily News* oli nimittäin jo ehtinyt kertoa, että jättipurjevenettä – pituus 78 metriä, maston korkeus 89 metriä – ei suinkaan omistanut venäläinen oligarkki tai saudiprinssi vaan öljypohatta Texasista. *The Guardian* auttoi minua ymmärtämään, miten hän oli vaurastunut.

Ymmärsin merkittävän muutoksen maailmassa ja pystyin asettamaan purjeveneenkin kontekstiinsa.

TOIMITTAJAT RAKASTAVAT suuria uutistapahtumia, ja uutiset ovat journalismin ydintä. Jatkuvat päivitykset tuovat klikkejä. Mutta tutkimusten mukaan yleisö myös välttelee uutisia yhä enemmän, koska ne tuntuvat toisteisilta, negatiivisilta ja niitä tulvii yksinkertaisesti liikaa.

Reuters-instituutin yleisötutkimuksen mukaan journalismi keskittyy nykyisin liikaa uutistapahtumien päivittämiseen ja liian vähän asiayhteyksien selittämiseen ja eri näkökulmien avaamiseen. Yleisö toivoo journalismia, joka auttaa ymmärtämään maailmaa – ei vain journalismia, joka selostaa jonkin tapahtuman joka rasahdusta.

Sitä toivon itsekin journalismiltani. Ja siksi pysyn jatkossakin kaukana päivittyvistä uutisseurannoista. ●

Reeta Kivihalme, 64

- Ylen Ajankohtaistoimituksen päällikkö 2021 alkaen. Vastuullaan A-studiot, *MOT* ja tutkiva journalismi sekä *Perjantai*-sisällöt.
- Aiemmin toiminut Ylessä eri tehtävissä, kuten kehityspäällikkönä, lähetysten päällikkönä, vastaavana tuottajana, toimituspäällikkönä ja toimitussihteerinä sekä juontajana.
- *Maailma sanojen vankina* -ohjelman toimittaja 1997–1999.
- Suuri Journalistipalkinto Ajankohtaisen kakkosen homoillasta 2010 ja tv-alan Koura-kunniakirja 2010.
- Aloitti toimittajan työt tamperelaisessa Radio 957:ssä vuonna 1985.
- Siirtyi Ylelle vuonna 1991.
- Pieni rooli *Reinikainen*-tv-sarjassa. Opintoja Tampereen yliopistossa tiedotusopin ja dramaturgian laitoksella.
- Asuu Helsingissä ja Tampereella.

Ylen toimittajat ovat liian hyvin koulutettuja, Reeta Kivihalme

Ylen Ajankohtaistoimituksen päällikkö haikailee Ajankohtaisen kakkosen perään.

Manu Marttinen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

Kesän Yle-uutisoinnin perusteella vaikuttaa siltä, että teidän toimittajanne ovat aivan liian hyvin koulutettuja.

Ylestä uutisoidaan nyt niin paljon, että en meinaa tunnistaa siitä omaa työpaikkaani tai kollegoitani. Uutisissa ovat menneet sekaisin ainakin työhyvinvointi, koulutukset ja *Journalistin ohjeet*, mikä on tuottanut aika sakeaa uutisointia. Yleläiset ovat koulutettuja ammattilaisia, joiden täytyy ymmärtää muuttuvaa yhteiskuntaa ja erilaisia ihmisiä, jotta pystymme noudattamaan meille säilytetyä tehtävää.

Yleläiset tarvitsisivat lisäkoulutusta tarkoituksellisessa väärinkäsittämisessä ja mielensä pahoittamisessa.

Yleläiset ovat kestävä tekoa. Väärinkäsittäminen ja mielensä pahoittaminen kuuluu meille kaikille ihan työsuhte-etuna. Yle on aina kritiikin ja kiistelyn kohde. Ja saa se sitä ollakin, se on kaikkien oikeus.

Yle käyttää paljon rahaa studioihin, koska työnteko on mukavampaa sisätiloissa kuin kaiken maailman tuulikaappikansan keskuudessa.

Höpöhöpö! Koko Yle on paljon läsnä siellä missä kansalaisetkin. Studioiden uudistaminen on taloudellisesti vastuullista toimintaa, koska jatkossa studiot vähentävät kalliita tuotantokustannuksia ja pysymme mukana alan kehityksessä.

**Perjantai-ohjelman tarkoitus on houkutellessa Ylen ajankoh-
taishohjelmien pariin nuorempia katsojia eli esimerkiksi alle
75-vuotiaita.**

Ylen verkkosivuilla julkaistut *Perjantai*-dokkarit tavoittavat todella hyvin nuoria, jotka eivät edes tiedä, mikä televisioapparaatti on. *Perjaintain* televisiolähetys tavoittaa puolestaan erittäin hyvin muita ikäryhmiä.

**Ajankohtainen kakkonen oli aikanaan hyvin suosittu ajankoh-
taishohjelma. Olet edelleen ylpeä siitä, että toteutit Atte
Jääskeläisen toiveen sen lakkauttamisesta.**

Ohjelmien lopettaminen ei ole koskaan yhden ihmisen "toive", vaan koko johdon. Katsoin, että oli suoraselkäistä

viedä tämä päätös maaliinsa, koska olin pomo ja päätöksistä kertominen kuuluu pomon tehtäviin. En ole ylpeä lopettamisesta, mutta kaikella on aikansa. Toki nyt voisi olla jo hyvä aika *Ajankohtaisen kakkosen* comebackille!

Et jaksa kuunnella ollenkaan, jos alaisesi tunteilevat tai haikailevat lopetettuja ohjelmia.

Höpsis, minähän haikailen ja tunteilen mukana niin paljon kuin vain kehtaan. On silti hyvä pitää katse tulevaisuudessa.

Vastaanotit Bonnier-palkinnon A2-homoillasta vuonna 2010. Ilta oli kollegasi idea ja alaiset tekivät työt. Nämä hetket ovat parasta pomona olemista.

A2-illassa oli tiivis tekijätiimi ja minä olin tuottajana. Bonnier-palkinto oli koko tiimin ansiota ja erittäin ansaittu.

A2-teemailtojen ehdoton meriitti oli, että ne toivat suomalaiseen keskusteluun raikkaan päälle huutamisen kulttuurin. Tätä haluat tuoda lisää myös A-talkiin.

A2-illat olivat edelläkävijä julkisen keskustelun demokratisoimisessa. On totta, että niissä oli jonkin verran raikasta päälle puhumista, mutta tarina päälle huutamisesta on myytti. Joskus ne illat olivat suorastaan tylsiä. *A-talkissa* on laadukasta keskustelua. Sillä linjalla on tarkoitus jatkaa.

Olet harrastanut näyttelemistä ja tehnyt pienen roolin tv-sarjassa Reinikainen. Näyttelijän taidot ovat tulleet tarpeeseen Ylessä väliportaan pomona.

Oih *Reinikainen* ja *Neil Hardwick*! Se oli äärettömän hauska kokemus, mutta siitä jäi käteen vain nostalgiaa. Pomohommiin siitä ei ollut apua.

Olet innokas kotipuutarhuri, koska kasveja on helpompi pitää hengissä kuin Ylen ohjelmia.

Molempia on vaikea saada juurtumaan ja kukoistamaan, mutta toisaalta niitä on myös hyvin vaikeaa lopettaa. Tosin kasvit kuolevat joskus ihan itsestään toisin kuin tv-ohjelmat. ●

Näin syntyi Imagen kansikuva

Heinäkuussa ilmestyi maailman toiseksi viimeinen printti-Image. Sen kannessa on tosi-tv-tähti Meiju Koskela, joka stailattiin keijukaiseksi ja kuvattiin omenapuupuistossa. Kuvaukset suunnitteli AD Pauliina Vuorinen.

Nina Erho, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka • Pauliina Vuorinen, kuvauksen kuvat

"Olin nähnyt jossain kuvan, jossa mallilla oli pitkä letti täynnä perhosen muotoisia hiuskoristeita. Se tuli mieleeni, kun selasin Meijun Instagramia ja mietin kuvausten tyyliä. Ajattelin myös, että kun koko talvi kuvataan studiossa, tämän voisi tehdä ulkona. Jotain ihanaa, kesäistä. Näin alkoi syntyä idea keijukaistyylistä. Mietin myös, että kuvat voisivat olla jotenkin retrohenkisiä. Pyysin kuvaajaksi A-lehtien Antti Vettenrantaa, koska tiesin, että hän on kiinnostunut filmille kuvaamisesta. Kuvauspaikaksi valikoitui Malminkartanon omenatarha Helsingissä."

Pauliina Vuorinen

Pauliina Vuorinen ja Hanna Kahranaho alkoivat tehdä Imagen ulkoasua yhteisen suunnittelutoimistonsa Guilty Designers Clubin kautta syyskuussa 2022. Meiju Koskelan kuvaus oli Vuorisen vastuulla.

"Kun juttelin jutun kirjoittajan Hanna Parhaniemen kanssa, kuvausideani saivat vielä uusia merkityksiä. Meiju kertoi haastattelussa ikävistä kokemuksistaan, kuten väkivallasta ja kiusaamisesta. Keijukuviissa hän olisi omassa turvallisessa kuplassaan, ihanassa satumaailmassa, suojassa. Meiju oli myös tykännyt pukeutua lapsena röyhelömekkoihin. Lapsuus, satumaailma ja filmille kuvaaminen sopivat ajatuksellisesti yhteen."

"Antti kuvasi pääosin filmille ja varmuuden vuoksi digikameralla. Kansikuvaa varten olimme tuoneet A-lehtien studioilta kankaan. Muutoin kuvasimme luontoympäristössä. Kanteen päätyi lopulta kuva ilman kangasta, koska se tuntui 'imagemaisemalta'."

"Kuvauspäivä alkoi meikkauksella ja vaatteiden sovittamisella A-lehdissä Helsingin Kulosaarissa. Meijun pitkän tukan kihartamiseen meni meikkaaja Essi Kylmäsestä hyvä tovi."

"Kuvauspäivä oli aurinkoinen, eikä aidatussa puistossa puiden keskellä juuri tuullut. Mukaan ottamamme vedet ja limut measivat loppua kesken. Kuvauspäivät ovat aina intensiivisiä, mutta tämän päivän jälkeen kaikki olivat uupuneita myös kuumuuden takia."

Juttu Meiju Koskelasta ilmestyi *Image*ssa 10.7.

"Meiju oli tosi helppo kuvattava, koska hän oli avoimin mielin ja luotti kuvaustiimiin. Toki se auttoi, että hän tykkäsi suunnittelemastamme tyylistä. Kerron kuvattavalle ideoistani aina etukäteen, jotta niistä ehtii tarvittaessa neuvotella."

"Teimme taustakankaista myös Meijulle pukukopin."

"Ajattelin alusta asti kuvauspaikkaa, missä olisi kukkia. Kuvauspäivänä omenapuista olivat jo tipahtaneet kukat, mutta se saattoi olla parempikin – kuvista ei tullut yltiöromanttisia. Puistossa oli kivoja niittyjä, ja omenapuut olivat hauskan näköisiä joka tapauksessa. Kävin edellisenä iltana katsomassa kuvauspaikkaa. Puolisoni Vertti Virkajärvi oli seurana ja apuna."

"Kun printtilehti ja kannet sen mukana loppuvat, somenostojen rooli lukijoiden tavoittamisessa kasvaa entisestään. Yksittäisen kuvan painoarvo vähenee, kun esimerkiksi Instagramin stooreissa tai kuvakaruselleissa pitkän jutun aihetta ja näkökulmaa voi avata isommalla määrällä kuvia ja tekstejä."

Kansikuvan tärkeät päivämäärät

- 6.3.** *Image*n tuottaja **Hanna Parhaniemi** haastattelee **Meiju Koskelan**.
- 29.4.** Toimitus päättää, että juttu on 14.8. ilmestyvän *Image*n tupla-numeron kansijuttu.
- 3.5.** AD **Pauliina Vuorinen** kysyy Meiju Koskelan aikatauluja kuvausta varten.
- 6.5.** Vuorinen kysyy A-lehtien kuvaajan **Antti Vettenrannan** aikatauluja ja sopii kuvauspäivän. Hän sopii kuvauksista myös stylisti **Suvi Poutiaisen** ja meikkaaja **Essi Kylmäsen** kanssa.
- 10.5.** Vuorinen juttelee jutun sisällöstä Parhaniemen kanssa.
- 15.–16.5.** Vuorinen kerää kuvapalvelu Pinterestiin kansion ideoistaan. Toimitus siirtää jutun 10.7. ilmestyvään *Image*en.
- 20.–21.5.** Vuorinen lähettää kuvaustiimille "moodboardin" eli kuvakoosteen, josta selviää, millaista kuvaustyyliä, valoa, meikkiä ja vaatteita hän on kuviin ajatellut.
- 29.5.** Vuorinen käy tutustumassa kuvauspaikkaan.
- 30.5. Kuvauspäivä**
  - kello 9** Koskelan meikki, hiukset ja vaatteiden sovitus A-lehdillä Helsingin Kulosaareissa.
  - kello 13** Siirtyminen Vettenrannan autolla Malminkartanon omenatarhaan. A-lehdiltä mukaan otettu lounas puiston piknikpöydän äärellä.
  - kello 14** Kuvaukset alkavat.
  - kello 18** Kuvaukset päättyvät. Vettenranta ja Poutiainen ajavat tavarat takaisin A-lehdille. Muut lähtevät kotiin.
- 3.6.** Vuorinen saa valikoiman Vettenrannan esivalitsemia kuvia.
- 17.6.** Vuorinen tekee kaksi kansiversiota, joista toimitus valitsee.
- 18.6.** Vuorinen taittaa jutun ja valitsee kuvat. Kansikuva on digipokkarikuva ja jutussa on filmikamerakuvia.
- 19.6.** Toimituksen palaveri kansiotseikoista. Vuorinen viimeistelee kannen.
- 20.6.** Toimitus ja Vuorinen laittavat lehden painokuntoon.
- 24.6.** Repro laittaa lehden painoon.

Image perustettiin vuonna 1985. Sitä on kustantanut vuodesta 2005 A-lehdet. Viimeinen printti-*Image* ilmestyi 14.8. Sen jälkeen lehti ilmestyi A-lehtien yhteisessä Apu360-verkkopalvelussa.

PAIKALLISJOURNALISMI

Matti Pulkkinen kirjoittaa jutut, "Maakunnan Matti" myy mainokset. Pirkanmaalaisen nimitoimittajan kaksoisrooli ja valta kummastuttavat kollegoja. Hän myös rikkoi alan sääntöjä tavalla, johon oli pakko puuttua. ➔

Manu Haapalainen, teksti • Kari Sihvonen, kuvitus

” Oi Irma, oi Irma, kaipaen lemmentä. / Mä tositarkoituksin etsin syömmenystävää.”

Irwin Goodman laulaa, ja **Matti Pulkkinen** puhuu. Itä-Suomessa kasvanut mies vääntää vahvaa savoa, mutta vuosikymmenet Pirkanmaalla kuuluvat ajoittain lauseen loppuun tipahtavana perusmanselaisena *tiäksää* -fraasina.

Istumme Pulkkinen työhuoneessa Tampereen paratipaikalla, Hämeenkadun varrella. Täällä kustannetaan *Akaan Seutua*, *Ylöjärven Uutisia*, *Lempäälän-Vesilahden Sanomia*, *Oriveden Sanomia*, *Pirkkalaista* sekä *Sydän-Hämeen Lehteä* ja pyöritetään kahta paikallista radiokanavaa, Radio Sunia ja Tampereen Kiakkoradiota.

Sirénien suvun entinen koti, hulppea arvorakennus, on paikallislehtiä kustantavan pirkanmaalaisen perheyhtymisen Pirmedioiden päämaja. Yhtiön omistavat toimitusjohtaja **Olli Sirén** ja hänen lapsensa **Milla** ja **Hannes Sirén**.

Matti Pulkkinen, 61, on Pirmedioiden lehtien ja Radio Sunin maakuntajournalismista vastaava toimittaja. Hänen kontollaan ovat myös Pirmedioiden markkinointikampanjat.

Yhdistelmä ei ole media-alalla tyypillinen, mutta Pulkkinen ei olekaan tyypillinen maakuntalehden toimittaja. Hän on Pirkanmaalla laajasti tunnettu ja pidetty *Ylöjärven Uutisten* entinen päätoimittaja, omaa radio-ohjelmaansa toimittava ”Maakunnan Matti”, mediamyyjä ja henkilöbrändi. Pulkkinen tietävät niin yrittäjät kuin kulttuurivaikuttajat.

”Renessanssiruhettas”, *Akaan Seudun* entinen päätoimittaja **Juha Kosonen** luonnehtii.

Roolejaan journalistina ja mainosmyyjänä Pulkkinen on pyrkinyt erottelemaan eri nimikkeillä. Matti Pulkkinen hän on maakunnan asioista kirjoittava toimittaja. Maakunnan Matti taas on Pulkkinen myyntitykkiperisoon.

”Se on poikani keksimä nimi”, Pulkkinen sanoo.

”Hän sanoi, että maakuntakoordinaattori on tyhmä nimike. Ole mieluummin Maakunnan Matti.”

Osa kollegoista on sitä mieltä, ettei Pulkkinen sisäinen palomuuuri pidä. Kovin usein käy nimittäin niin, että paikallisesta yrittäjästä ilmestyy ensin Matti Pulkkinen kirjoittama lämminhenkinen juttu, ja sitten hieman myöhemmin Maakunnan Matin myymä ilmoitus.

Ja on muutakin. Viime keväänä Pulkkinen ja *Ylöjärven Uutiset* saivat Julkisen sanan neuvostolta langettavan, kun Pulkkinen paljasti tietolähteensä henkilöllisyyden, vaikka oli luvannut tälle lähdesuojan.

”Lähdesuojan rikkomiselle esitetyt perusteet olivat täysin kestäättömät. Toimittajan teko vaaransi journalistisen riippumattomuuden ja ammattietiikan”, neuvosto totesi päätöksessään.

PULKKISEN URA PAIKALLISLEHDISSÄ on mittava. Hän tuli Savosta Hämeeseen 1980-luvun loppupuolella saa-

tuaan paikan Hattulasta, *Vanajaveden Seudun* päätoimittajana.

Sydän-Hämeen Lehteen ja *Soisalon Seudun* kautta tie vei Ylöjärvelle. Vuonna 1996 Kangasalan lehtipaino perusti sinne paikallislehden, *Ylöjärven Sanomat* (vuodesta 1999 *Ylöjärven Uutiset*). Pulkkinen ryhtyi päätoimittajaksi.

Vuonna 2008 omistaja vaihtui Pirkanmaan lehtitaloksi (nykyinen Pirmediat), mutta Pulkkinen jatkoi lehden ja paikkakunnan mahtimiehenä vuoteen 2017 saakka.

Sitten pitkä työrupeama alkoi aiheuttaa uupumuk-

On täysin tavallista, että Pulkkiselta on lehdessä yrittäjän haastattelu ja paria viikkoa myöhemmin hänen myymänsä mainos.

Pirmedian työntekijä

sen oireita. Pulkkinen seurasi kutsumustaan ortodoksi-luostariin.

Jo vuotta myöhemmin Pulkkinen palkattiin takaisin Pirmedioille, nyt "maakuntakoordinaattoriksi", yhtiön lehtiin ja Radio Suniin maakunta-aiheista sisältöä tuottavaksi ja ilmoituksia myyväksi Maakunnan Matiksi.

Tuplaroolissaan Pulkkinen tekee pitkää päivää. On aina tehnyt. Työmoraali kumpuaa köyhästä lapsuudesta.

"Ajattelin lapsena, että haluan ansaita työlläni omat vaatteeni", Pulkkinen sanoo.

Pulkkinen kuvailee köyhää lapsuuttaan yläsavolaisen viisilapsisen perheen toiseksi nuorimpana poikana. Yltäkylläisyydessä ei eletty, vaatteetkin hän peri vanhemmilta veljiltään.

"Ryysyranta...", Irwin laulaa Pulkkinen työhuoneessa. "Pirtti on ainoa viljelyssarka / Satoa kantaa saa emäntä-parka."

JOURNALISTI HAASTATELI tätä juttua varten seitsemää entistä ja nykyistä Pirmedioiden työntekijää. Haastattelusta jokainen mainitsi Pulkkinen kovan työmoraalin. Matti tekee niin pitkää päivää kuin on tarvis, jotta paikalliset yrittäjät ja kulttuuri-ihmiset saavat asiansa kuuluiin.

Pulkkinen aitoa intohimoa taidetta kohtaan ei kyseenalaista kukaan. Myös hänen sote-asiantuntemustaan kehuu lähes jokainen haastateltu.

Mutta sitten on myös työtapoja, jotka hämmentävät Pulkkinen kollegoita.

Journalistin haastattelemat työntekijät kertovat varmana käsityksenään, että Pulkkinen myy mainoksia samalla, kun tekee juttuja paikallisista yrittäjistä. Aukotomia todisteita siitä ei ole, mutta sattumia on liikaa.

Pulkkinen toimintatapa on villistä lännestä, eräs haastateltava sanoo.

"Firman johto ei siihen puutu. On täysin tavallista, että Pulkkiselta on lehdessä yrittäjän haastattelu ja

paria viikkoa myöhemmin hänen myymänsä mainos."

Pirmedioiden johto antaa Pulkkiselle vapaat kädet myydä ilmoituksia niin kuin parhaaksi näkee. Keikoiltaan hän käy yksin.

Esimerkiksi *Ylöjärven Uutisissa* on ilmestynyt lukuisia Pulkkinen lämminhenkisiä juttuja Pinsiön Taimiston yrittäjistä – ja lukuisia Maakunnan Matin myymiä saman taimitarhan ilmoituksia.

Teollisuuskoneita valmistavan ylöjärveläisen Avant Technon mainos on lokakuussa 2022 peräti seuraavalla aukeamalla Pulkkinen hyvähenkisen yrittäjähaastattelun jälkeen.

"Yleensä kun huomaamme toimituksessa, että onpa erikoinen juttu jostakin yrityksestä, niin tiedämme, että sieltä on pian ilmoitus tulossa", toinen pirmedialainen sanoo.

"Tai sitten toisinpäin."

Kolmannen mukaan kytkykaupan on pakko olla Pirmedioiden johdon tiedossa.

"Sitä on jatkunut niin kauan", hän sanoo.

Paikalliset yrittäjät kiittelevät Pulkista journalistiksi, joka "ymmärtää hyvin yritysmaailman edut".

Yrittäjät kuitenkin kiistävät ilmoitusten kytkykaupan.

"Mitään sellaista ei ole ollut", Pinsiön Taimiston kauppias **Sami Pihkoluoma** sanoo.

KUKAAN JOURNALISTIN HAASTATTELEMISTA pirmedialaisista ei halunnut puhua *Journalistille* nimellään. Haastatellut kertovat pelkäävänsä työpaikkansa sekä ilmapiiirin puolesta: Pulkkinen välit firman toimitusjohtaja Siréniin ovat haastattelujen perusteella läheiset. Sekä Pulkkinen että Sirénin akkipikaisuus mainitaan haastateluissa usein.

Ilmoitusmyyjän ja toimittajan kaksoisrooli on pienissä paikallismedioissakin harvinainen.

Vieläkin erikoisemmaksi Pulkkinen roolin konsernin lehdissä tekee se, että hänen juttunsa on *Journalistin* haastatteleminen työntekijöiden mukaan pakko laittaa lehtiin – oli tilaa tai ei. Pulkkinen maakuntajutut ilmestyvät kaikissa konsernin lehdissä säännöllisesti saman laajuusina.

Jos päätoimittaja valitsee toisin, luvassa on kriittistä palautetta joko Pulkkiselta, toimitusjohtaja Siréniltä tai molemmilta.

Kollegoja ihmetyttää myös Pulkkinen rooli sisältömarkkinoinnissa. Syyskuussa 2021 Pirmedioiden lehdet esimerkiksi julkaisivat kokosivun advertoriaalin katto-remontteja tekevästä firmasta. Siinä Pulkkinen kertoo, miten hyvin yritys korjasi Pulkkinen ja tämän puolison kotitalon katon.

"Suosittelemme lämpimästi jokaiselle, jolla katon kunnostus, korjaus ja maalaus ovat ajankohtaisia asioita", mainoksessa kirjoitetaan.

"Nappivalinta."

Pirmedioiden pitkäaikainen toimittaja huomauttaa, että muissa mediataloissa on vedetty

En voi sanoa, että kytkeykauppaa olisi ollut, mutten voi myöskään sanoa, että sitä ei ollut. Ongelma on siinä, että Matti päättää itse mitä tekee, eikä sitä valvo kukaan.

Juha Kosonen, Akaan Seudun entinen päätoimittaja

selvä raja siihen, että omat toimittajat eivät tee sisältömarkkinointia.

”Pirmediat toimii vastakkaisella tavalla. Tämä korostaa työnantajan välinpitämättömyyttä alan pelisääntöjen ja etiikan edessä.”

Pulkkinen on lehtien mainoksissa esillä muutenkin. Pääsiäisenä kaikissa konsernin lehdissä ilmestyneessä puolen sivun ilmoituksessa Pulkkinen toivottaa ortodoksisen hartaassa hengessä kaikille lukijoille hyvää pääsiäistä Maakunnan Matilta.

Pirmedioissa työskentelevän haastateltavan mukaan Pulkkinen näyttää käyttävän valtaa yli sekä päätoimittajien että jopa toimitusjohtaja Sirénin.

”Päätoimittajilla ei ole mitään valtaa siihen, julkaisetaanko Pulkkinen jutut. Ne on julkaistava”, hän sanoo.

Pirmedioissa työskentelevien toimittajien jakama käsitys on, että Pulkkinen saa toimia näin vapaasti yhdestä hyvästä syystä: hän tuo yhtiöön rahaa. Jos näin on, strategia toimii.

Pirmedioiden yhteenlaskettu liikevoitto on 2020-luvun aikana ollut lähes kolme miljoonaa euroa. Se on median kriisiaikoina kunnioitettava saavutus.

PULKKINEN KERTOO vuosien lehtialalla opettaneen, etteivät lehdet synny pyhällä hengellä. Mainoksia on myytävä, vaikka sitten saman miehen, joka kirjoittaa lehtiin palstatolkulla juttuja.

”Emme varmaan ole täydellisiä ammatissamme. En minä etkä sinä”, Pulkkinen sanoo.

Hän kiistää myyvänsä ilmoitusten kaupanpäällisinä journalistista palstatilaa.

”Jos kukaan on muka minulle sanonut, että teet meistä jutun, ja sitten mainostan lehdessänne, niin saat marsittaa silmiäni eteen sanomaan.”

Miksi ihmiset pelkäävät sinua niin, etteivät uskalla puhua toimitavoista muuten kuin anonyymisti?

”En osaa ajatella siitä oikein mitään”, Pulkkinen sanoo.

”Ei minulle ole relevanttia, mitä joku minusta ajattelee. Olen kovaääninen. Toimittajat ovat usein aika mustasukkaisia siitä, että esimerkiksi toimituspäälliköt muka suosivat tuota yhtä ja hänen juttunsa ovat lehdessä isommin.”

Entä hyödytkö rahallisesti siitä, että teet vaikkapa kattosi remontoineen firman sisältömarkkinointia?

”En todellakaan”, Pulkkinen nauraa.

”Kyllä sekin remonttilasku oli aika iso.”

PIRMEDIOIDEN LEHTIEN PÄÄTOIMITTAJAT kiistävät tietävänsä mainosten kytkeykaupasta tai muista kyseenalaisista toimitavoista. He vakuuttavat myös, että päättävältä Pulkkinen juttujen julkaisusta on täysin päätoimittajilla.

”Kysyin itsekin aluksi taloon tullessani, mitä Pulkkinen kaksoisrooli tarkoittaa”, *Lempäälän-Vesilahden Sanomien* **Seppo Kummala** sanoo.

”Mutta Matti on monitaitoinen konkari ja hänen eri roolinsa on hyvin eroteltu toisistaan.”

Myöskään *Oriveden Sanomien* **Jaana Ala-Lahti** ei tunnista Pulkkinen kaksoisroolissa ongelmia.

”Tiedossani ei ole, että kytkeykauppaa tapahtuisi. Voin myös jättää Pulkkinen juttuja julkaisematta, ja olen jättänytkin.”

Ylöjärven Uutisten päätoimittajana Pulkista seurannut **Ville Mäkinen** myöntää, että täytettävät saappaat olivat isot. Silti Pulkkinenkin juttujen kanssa mennään Mäkinen mukaan normaalissa journalistisessa järjestyksessä.

”Ymmärrän, miltä voi näyttää, jos puutarhaliitteesämme on juttu alan yrityksestä, joka myös mainostaa lehdessä. Mutta ei pienellä paikkakunnalla ole hirveästi valinnanvaraa haastateltavista yrittäjistä.”

Juha Kososen pesti *Akaan Seudun* päätoimittajana päättyi eläköitymiseen vuonna 2020. Hän puhuu Pulkisesta ja Pirmedioiden asioista vuolaammin kuin nykyiset päätoimittajat. Hän luonnehtii Pulkista persoonaksi, jolle ei kadun leveys riitä.

”Hän ei ole päätoimittajien vaan toimitusjohtajan käskyvallassa. Sanotaanko niin, että kyllä asiasta kuuli, jos *Matin* juttuja ei laittanut lehteen”, Kosonen sanoo.

”En voi sanoa, että kytkeykauppaa olisi ollut, mutten voi myöskään sanoa, että sitä ei ollut. Ongelma on siinä, että Matti päättää itse mitä tekee, eikä sitä valvo kukaan.”

TOUKOKUUSSA 2023 PULKKINEN ylitti rajan, jonka jälkeen *Ylöjärven Uutiset* joutui puuttumaan hänen toimintaansa.

Pulkkinen oli saanut kunnallispolitiikolta tietoja kaupunginhallituksen kokouksesta ja luvannut tälle lähdesuojan. Myöhemmin hän vastoin lupaustaan paljasti lähteensä nimen.

Pulkkinen kirjoitti Ylöjärven kaupunginhallitukselle viestin, jossa kertoi kunnallispolitiikon toistuvasti vuotaneen tietoja kaupunginhallituksen kokouksesta.

Pian kävi ilmi, että Pulkkinen tiedot olivat myös puutteellisia. Hänen nimeämänsä kunnallispoliitikko oli ollut vuotaja vain yhdessä tapauksessa.

Lähdesuojan rikkominen tapahtui päätoimittaja Ville Mäkinen selän takana. Mäkinen siirsi Pulkkinen sivuun kunta-politiikan uutisoinnista heti asian tultua ilmi. Pulkkinen toimista myös kerrottiin yhdessä lehden jutussa.

Ylöjärven Utiset ja Matti Pulkkinen saivat viime huhtikuussa JSN:ltä langettavan päätöksen kunnallispolitiikon lähdesuojan rikkomisesta. Tapaus on suomalaisessa journalismissa poikkeuksellinen.

”Yleinen luottamus lähdesuojaan on journalismin ydinasioita. [- -] Neuvosto katsoo, että rikkomalla lähdesuojan toimittaja vahingoitti tätä luottamusta”, JSN kirjoitti päätöksessään.

Kun Pulkista pyytää pohtimaan langettavaa, hän on alle minuutissa siinä, miten paljon on aina rakastanut vähäosaisia lapsia. Se, mitä hän langettavasta nyt ajattelee, jää pitkän kiertelyn jälkeen epäselväksi.

”Toimin vakaasta harkinnasta niin kuin toimin. Ei se ollut hetken mielijohde”, hän sanoo.

Vastineessaan JSN:lle Pulkkinen vetosi siihen, että piti kunnallispolitiikon toimintaa epäeettisenä. Pulkkinen kuvaili lähdesuojan olevan hänelle työssään ”liki pyhä”.

HAASTATTELUN AIKANA PULKKINEN tuntuu olevan hermostunut. Hän haluaa aluksi käydä läpi muistivihkoon kirjaamansa asiat.

”Olen alusta saakka ajatellut, että lehden teko ei jää siinä kiinni, että tekisin työni huonosti”, Pulkkinen sanoo.

”Jos lehden teossa on yksikin heikko lenkki, se tuntuu koko tuotantoketjussa. En halua olla heikko lenkki.”

Päätoimittajakaudellaan Pulkkinen päätti tehdä Ylöjärven Utiset tunnetuksi. Pian toimituksen seinää koristivat hieman James Bond -hengessä stailatut kuvat nuoresta ja salskeasta Pulkkisesta itsestään. Kuvat ovat tavarantalouden seassa Pulkkinen nykyisessäkin työhuoneessa.

”Päätimme, että pistämme itsemme likoon. Lehti ei markkinoini itseään, kiinnostus pitää luoda. Teimme mainossarjankin lehteen”, hän sanoo.

Hän kaivaa mainokset esiin. Kuvissa Pulkkinen poseeraa lehden naispuolisen työntekijän kanssa enkeleiksi pukeutuneina.

”Onko se syntiä, jos erottuu edukseen? Mutta en minä omia kuviani tarvitse, minulle riittävät Jumalan kuvat.”

Myöhemmin Pulkkinen kieltäytyy Journalistin kuvauksesta vedoten siihen, että jutun tarkoitusperät ovat hänestä epäselvät.

Jumala ja ortodoksisuus ovat Pulkkiselle tärkeitä. Hän kertoo lentäneensä helikopterilla Tallinnaan paikallislehden juttukeikalle, raportoimaan Ylöjärven ortodoksisuurakunnan ystävyyssuurakunnan kirkossa syttyneestä tulipalosta.

Pulkkinen esittelee Pirmedioiden lehtiin kirjoittamia juttuja ja teemaliitteitä. Hän latoo niitä pöytään yli puolimetrisen pinon Journalistin mukaan otettavaksi.

”Sinun on hyvä perehtyä aiheeseen, josta aiot kirjoittaa. Niin minä aina teen”, hän sanoo.

”Toimittajan on hyvä tarkastaa tietojensa todenperäisyys, ettei jouduta oikeudellisiin toimiin. Eikö olekin?” ●

Työntekijät moittivat toimitusjohtajan käytöstä – ”Sirén huutaa usein”

Pirmedioiden työntekijät halusivat puhua tässä jutussa muustakin kuin toimittaja **Matti Pulkkisesta**.

Osa haastatelluista kertoo toimitusjohtaja **Olli Sirénin** arvaamattomasta tavasta johtaa yritystään. He kuvailevat Siréniä räjähdysherkäksi persoonaksi, joka suuttuu helposti, korottaa ääntään työntekijöilleen, jopa huutaa.

”Sirén huutaa usein”, yksi haastateltava sanoo.

”Olen pitänyt sitä yllättävänä. Lehtemme päätoimittajakaan ei ole huutamiseen puuttunut. Huutamisen kohteille ei ole ollut tarjolla muuta kuin kollegoiden vertaistukea.”

Toinen haastateltava kuvailee Siréniä kärkeväksi, helposti turhautuvaksi johtajaksi.

”Kyllä hän välillä käyttää ikävää kieltä. Seuraavassa hetkessä voi taas olla jo aivan eri ääni kellossa.”

Haastatellut kuvailevat Siréniä kylä myös taitavaksi liikemieheksi, uudesta teknologiasta innostuvaksi insinööriypiksi.

Pirmedioiden päätoimittajat kehuvat Siréniä kuin yhdestä suusta. Hän on ystävällinen ja hymyilevä, korottaa ääntään korkeintaan nauraessaan, he kertovat.

Akaan Seudun päätoimittaja **Jarno Keskinen** sanoo, ettei Sirénin kanssa edes ajattele olevansa esihenkilön ja alaisen välisessä suhteessa.

”Se on ihmisten välistä vuorovaikutusta.”

Saman lehden ex-päätoimittaja **Juha Kosonen** muistaa myös Sirénin rosoiseman puolen.

”Hän on perheyhtymisen omistajajohta-

ja. Käyttäytyminen on toisenlaista kuin pörssiyrityksen toimitusjohtajalla olisi. Kyllä joskus kolisi”, Kosonen sanoo.

”Ollin tyyli on puhua suoraan. Mutta hänen kanssaan käytiin myös hyviä keskusteluja median tulevaisuudesta.”

Toimitusjohtaja Olli Sirén sanoo, ettei tunnista itseään kritiikistä.

”Olen ollut tässä tehtävässä 34 vuotta. Minulle on huudettu usein. Voihan se olla, että olen joskus menettänyt malttini”, Sirén sanoo.

”Mutta että tapani toimia olisi tuollainen? Täytyy katsoa illalla tavallistakin tarkemmin peiliin.”

Sirén sanoo olevansa myös varma, että Pulkkinen toimintatavat ovat täysin eettiset.

”Eihän joku lehtemme toimittaja voi tietää, mitä Matti tekee ja miten”, Sirén sanoo.

”Miksei näistä asioista kysytä minulta suoraan?”

Yksi syy voi olla se, että ainakin osa työntekijöistä pelkää sekä sinua että Matti Pulkkista.

”Todella mielenkiintoisia asioita kerrot”, Sirén sanoo.

”En tunnista itseäni väittämistä. Tunnen kaikki työntekijämme henkilökohtaisesti. Yleisin syy meiltä lähdettäessä on eläköityminen. Mutta olen kiitollinen palautteesta. En oikein tiedä, millaisen ruusupuskan lähettäisin sinulle tämän asian nostamisesta esiin.”

Journalisti haastatteli Siréniä kesäkuun alussa. Kesäkuun 13. päivä Sirén järjesti koko konsernin henkilökunnalle tilaisuuden, jossa halusi kommentoida haastattelussa esiin nousseita kysymyksiä.

Osa Pirmedioiden henkilökunnasta piti tilaisuutta onnistuneena. He kokivat työntekijöiden huolen tulleen kuulluksi. Toisille tilaisuus oli kiusallinen muka-anteeksi-pyyntö.

Sirén piti ikävänä, että asioista oli kerrottu Journalistin toimittajalle, Pirmedioissa työskentelevä toimittaja kertoo.

”Olli painotti rivien välissä, että jos tällaisia juoruja levittelään tai annetaan tietoa kaupankäynnistä ja muusta ’salassapidettävästä’ firman ulkopuolelle, se voi johtaa jopa työntekijän irtisanomiseen”, toimittaja kertoo.

Manu Haapalainen

Tienaako nainen miestä huonommin, koska ei kehtaa pyytää isompaa palkkiota? Tutkija pitää selitystä liian helppona.

Virpi Salmi, teksti • Elina Rajala, kuvitus

Jos haluat freelancerina tienata paremmin, työskentele omassa osakeyhtiössäsi muualla kuin lehdistössä – ja ole mies.

Kärjistetyksi näinkin voi tulkita Journalistiliiton viimeisintä freelancereiden työmarkkinatutkimusta. Vuosi sitten julkaistun tutkimuksen hätkähdyttävän tieto ei ollut se, että freelancereiden ansiot olivat hieman nousseet edellisestä tutkimuksesta vaan se, että freenaisen euro oli 84 senttiä. Tutkimuksen mukaan freelancenaisten ilmoittama verotettava vuositulo oli keskimäärin 27 600 euroa ja miesten 32 600 euroa.

Sukupuolten välinen ansioero oli freelancereiden keskuudessa sattumoisin täsmälleen sama kuin Suomessa keskimäärin. Valta-kunnan tasolla sitä on selitetty ammattien segregatiolla eli sillä, että naiset työskentelevät Suomessa pääasiassa huonommin palkatuilla naisten aloilla.

Mitä selityksiä näin isolle ansioerolle on saman alan sisällä tapahtuvassa yritystoisminnassa? Työsuhteessa olevien toimittajien palkoissa sukupuoliero on huomattavasti pienempi, miesten hyväksi kolme prosenttiyksikköä.

Tilastoista löytyy joitakin selittäviä tekijöitä.

”Tutkimukseen tuli 374 vastausta, joka on noin viidesosa meidän freejäsenistämme. Freelancereiden tulot vaihtelevat aika paljon per henkilö, ja tämä tulos on yksi otos niistä”, kertoo Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen**.

Usein palkkaeroa saman ammatin sisällä on selitetty sillä, että miehet ”sijoittuvat” tai ”päätyvät” esihenkilötehtäviin useammin kuin naiset. Tämä selitys ei kuitenkaan päde freelancereihin eikä statuseroa miesten hyväksi ole.

”Naisia oli vastaajissa enemmistö, 63 prosenttia, ja naiset ovat yleensäkin aktiivisempia vastamaan tällaisiin tutkimuksiin. Vanhemmat miehet taas ovat passiivisin ryhmä”, Savolainen kertoo.

Vastaajien ikä ja kokemustaso eivät myöskään selitä eroa. Ilmoitetuissa työtunneissa sen sijaan oli eroa miesten hyväksi. He kertoivat tekevänsä keskimäärin tunnin enemmän töitä viikossa kuin naiset. Ero on kuitenkin sen verran vähäinen, ettei se kata koko ansiokuilua.

Muita selittäviä tekijöitä löytyy asuinpaikasta ja toimeksiantajien määristä.

"Vastanneista miehistä 61 prosenttia ilmoitti asuinpaikakseen pääkaupunkiseudun ja naisista 54 prosenttia. Yleensä palkkiot pienenevät maakunnissa, mitä kauemmas Helsingistä mennään", Savolainen sanoo.

Miehillä oli myös jonkin verran enemmän toimeksiantajia. Heistä 14 prosenttia ilmoitti työskentelevänsä yli kymmenelle toimeksiantajalle, naisten vastaava luku oli seitsemän prosenttia. Yli kymmenen prosenttia naisista oli sen sijaan työskennellyt vain yhdelle toimeksiantajalle.

"Tulot kehittyvät yleensä parhaiten, kun toimeksiantajia on paljon", Savolainen sanoo.

Savolainen huomauttaa, että etenkin sähköisen puolen freelancereissa on heitä, jotka työskentelevät työehtosopimuksen piirissä. Miehillä korostuu siellä elokuva- ja tv-alan työ. Miehistä 33 prosenttia sai sieltä verotettavaa tuloa, naisista 18 prosenttia. Sähköisellä puolella ansiot ovat isommat kuin lehdistön freelancereilla.

Naisissa ammattina korostuu toimittaja, joita oli lähes puolet vastanneista. Miehistä valokuvaajia on kolme kertaa enemmän kuin naisista. Miehistä 16 prosentilla on yhtiömuotona osakeyhtiö, naisista kuudella prosentilla.

Sekä valokuvaaminen työnä että osakeyhtiö yhtiömuotona viittaavat yleensä isompaan laskutukseen ja ansioihin, Savolainen sanoo.

Merkittäviä eroja miesten ja naisten välillä on myös mahdollisuudessa neuvotella omista työehdoistaan. Tutkimuksessa kysyttiin, saneleeko toimeksiantaja työehdot vai voiko niistä neuvotella.

"Naisissa korostuu, että työehdot ovat joustamattomat. Miehistä sopimusehdot pystyi itse laatimaan 17 prosenttia vastaajista, naisista vain neljä prosenttia", Savolainen sanoo.

Työehdoista neuvottelu tarkoittaa muun muassa sitä, voiko itse määritellä palkkion suuruuden.

NÄMÄ EROT OVAT SIIS LUETTAVISSA tilastoista, mutta syitä niiden taustalla numerot eivät kerro.

Freelancereiden työehtoasiantuntijana Journalistiliitossa työskennellyt **Hanna Zidan** sanoo, että kun liittoon tulee yhteydenottoja freelancereilta, jotka ovat epävarmoja, minkä suuruisia palkkioita he voivat työstään pyytää, ne ovat lähes aina naisilta.

”En halua sanoa, että naiset eivät kehtaa pyytää yhtä suuria palkkioita. Enemmän niin, että vastaanotto voi toimeksiantajan puolelta olla negatiivinen, ja naisia voidaan pitää helpommin röyhkeinä”, Zidan arvelee.

Samansuuntaisia tuloksia on saatu muiden alojen palkansaajia koskevissa tutkimuksissa niin kansainvälisesti kuin kotimaassakin. Naiset pyytävät uran aluksi pienempiä palkkoja kuin miehet, ja myöhemmin he pyytävät monilla aloilla pienempiä palkankorotuksia kuin miehet.

Ylen uutisoima kyselytutkimus vuodelta 2021 osoitti, että naiset pyytävät vähemmän palkkaa ensimmäisissä työpaikoissaan. Naisista 24 prosenttia ei ollut koskaan saanut henkilökohtaista palkankorotusta, kun miesten vastaava luku oli 17 prosenttia.

Suomen Ekonomiliitto sen sijaan selvitti viime vuonna, että naiset kyllä pyytävät palkankorotusta yhtä usein kuin miehet, jopa vähän useammin. Sen sijaan se jää naisilta useammin saamatta kuin miehiltä.

Syynä ei ole biologia ja sukupuoli. Ylen jutussa Jyväskylän kauppakorkeakoulun henkilöjohtamisen professori **Anna-Maija Lämsä** sanoo, että roolimalleista, stereotyyppioista ja sosiaalisista normeista johtuen naisilla on usein vähemmän uskoa omaan kykyihinsä.

Freelancerit ovat useimmiten itsensätyöllisiä, joita on tutkinut liikuntatieteiden apulaisprofessori **Hanna-Mari Ikonen** Jyväskylän yliopistosta. Hänen mukaansa myös muiden alojen yksinyrittäjänaisilla on vaikeuksia pyytää sopivia korvauksia työstään.

On helppo selitys, että naiset eivät vain pyydä tarpeeksi palkkioita.

Paula Koskinen Sandberg, palkkatasa-arvotutkija

”Monet miettivät, että pyytävätkö liikaa, ja etenkin pienillä paikkakunnilla on riskinä se, että hinnoittelee itsensä ulos.”

Lääkkeenä naisia koskettaviin palkka- ja palkkio-ongelmiin suositaan ”postfeminististä diskurssia”, kuten Ikonen sitä kutsuu. Siinä ajatuksena on, että erot ansioissa eivät johdu epätasa-arvoisista rakenteista ja yksilö huolehtikoon asiansa kuntoon.

”Että pitää vain kehdata ja nyt katsotaan, kuka pelaa korttinsa fiksuimmin.”

SEGREGAATIO JYLLÄÄ myös journalistisissa töissä. Suomi on ollut EU-tilastoissa Euroo-

pan sukupuolittuneimpien koulutusvalintojen ja työmarkkinoiden joukossa Baltian maiden ja Tšekin kanssa. Miehet ohjautuvat ja ohjataan miesten aloille ja naiset naisvaltaisille aloille.

Naisten aloilla maksetaan pääsääntöisesti pienempiä palkkoja, mihin on syynä paitsi alojen sijoittuminen julkiselle sektorille myös sitkeä naisten työn aliarvostaminen.

Journalismin mies- ja naislinnakkeet saattavat näkyä työn arvostuksessa ja palkkioiden suuruudessa, etenkin freetyössä. Sitä eivät suojaa työehtosopimukset, huomauttaa Aalto-yliopiston apulaisprofessori, palkkatasa-arvotutkija **Paula Koskinen Sandberg**. Sopimusten ansiosta palkkaeroa on saatu kurottua umpeen työsuhteissa.

”Palkansaajilla on kollektiivisen sopimisen suoja, mikä freelancereilta puuttuu. Siksi nämä työmarkkinoiden sukupuolittuneet rakenteet tulevat heillä selvemmin näkyviin”, Koskinen Sandberg sanoo.

On mahdollista, että miehillä on tilaisuuksia tehdä enemmän töitä ja heille on rahakkaampia töitä tarjolla. Miehet saattavat työskennellä enemmän sellaisten aiheiden parissa, joita arvostetaan alalla enemmän ja niistä maksetaan paremmin.

”On helppo selitys, että naiset eivät vain

pyydä tarpeeksi palkkioita. Kun oma työ pitää hinnoitella, yksilön on vaikea suojella sitä näiltä rakenteilta ja työmarkkinoiden dynamiikalta.”

Suomessa työmarkkinoilla ollaan melko haluttomia tarttumaan työelämän piilosyrjintään. Ajatellaan, että koska lainsäädäntö kieltää syrjinnän, sitä ei ole, ja oman alan toimintaa pidetään sukupuolineutraalina. Sukupuolten ansioeron arvellaan johtuvan muista syistä kuin miesten suosimisesta tai naisten pätevyyden aliarvostamisesta.

Näin voi päätellä monista Suomessa viime vuosina tehdyistä selvityksistä, kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön tutkimusraportista, jossa tarkasteltiin työehtosopimusten sukupuolivaikutuksia.

Raportista ilmeni myös, että tasa-arvo ei ole työpaikoilla kovin aktiivisena tavoitteena, koska sen ajatellaan jo toteutuvan. Työelämän tasa-arvosta puuttuu myös osaamista ja tietoa.

Journalistiliitossa ansioero on aiheuttanut keskustelua, sanovat Savolainen ja Zidan. Liiton näkemyksen mukaan kollektiivinen neuvotteluoikeus parantaisi tätäkin asiaa. Neuvottelut eivät ole kuitenkaan juuri edenneet, eikä niissä ole erikseen keskusteltu mahdollisista sukupuolivaikutuksista. ●

Katariina Räikkönen valitsi ammattikorkeakoulun, koska opinnot ovat käytännönläheisemmät kuin yliopistossa. "Ylioppilaskirjoituksiin valmistautuessa tajusin, että kirjojen lukeminen on minulle todella vaikeaa. Heittelin ja revin niitä", hän kertoo. Touretten aiheuttaman kirjojen repimisen lisäksi pöytästä hankaloittaa ADHD.

Katariina Räikkönen saattaa huoritella haastateltavaa, eikä kestä katsoa ulkomaanuutisia. Hän arvelee, että Touretten syndrooma, autismi ja ADHD voivat myös auttaa toimittajan työssä. ➔

Maria Pettersson, teksti • Suvi Elo, kuvat

”Jos huudan kesken haastattelun, että vitun huora tapa ittes, niin kyllä se mietityttää, että nähdäänkö minut ammattilaisena ja varteenotettavana toimittajana.”

Journalismia opiskeleva **Katariina Räikkönen** on pohtinut pitkään, onko Suomi valmis hänen kaltaiseensa toimittajaan: innokkaaseen, työteliääseen ja ennakkoluulottomaan journalistiin, jolla on myös Touretten syndrooma, autismi ja ADHD.

Koulun ja työnantajan tuki ovat kuitenkin lisänneet Räikkösen uskoa siihen, että journalistin ura on hänelle oikea valinta.

KATARIINA RÄIKKÖNEN OPISKELEE journalistiikkaa kolmatta vuotta Turun ammattikorkeakoulussa. Opintojen aikana hän on pohtinut monta kertaa, millaiset edellytykset hänellä on työskennellä journalistina.

”Jos haastateltava kertoo, että hänellä oli keskenmeno, saatan huutaa, että vauva kuoli! Tai sitten vain, että haista vittu”, Räikkönen kertoo.

Haastattelussa tarkoitus on, että huomio on haastateltavassa eikä toimittajassa.

”Touretten aiheuttamat välihuudot saavat aikaan sen, että otan väkisin tilaa. En haluaisi tehdä itsestäni numeroa, mutta Tourette ei anna vaihtoehtoa.”

Haastattelutilanteet jännittävät.

”Kun kokemattomana opiskelijana lähtee tekemään haastattelua, tilanne on jo valmiiksi stressaava. Mutta ekstrasstressaavaksi se muuttuu, kun pitää miettiä, että huudanko sinne väliin jotain asiatonta.”

Kirjoittavana toimittajana voisi olla helpompaa, mutta Räikköstä kiinnostaa nimenomaan audiovisuaalinen kerronta. Mieluiten hän tekisi esimerkiksi dokumentteja.

”Ajattelin, että kaikki juonnot pitää aloittaa sanomalla, että hei olen Katariina ja minulla on Tourette, saatan sen takia kiroilla tässä jakson aikana.”

Katariina Räikkönen, toimittaja

Räikkönen on alkanut silti ajatella, että Tourette, autismi ja ADHD voivat joskus olla toimittajalle myös eduksi.

”On yhteiskunnallisesti tärkeää, että joku journalisti katsoo maailmaa tästä näkökulmasta. Yleisö toivoo toimittajakuntaan monimuotoisuutta.”

Häpeän puute helpottaa työtä.

”Touretten takia minun on ollut pakko päästä häpeästä yli. Huudan koko ajan jotain ihan kamalaa, nolaan itseni joka tapauksessa joka päivä, joten voin kysyä haastateltavalta tyhmilläkin kysymykset ilman, että hävettää.”

RÄIKKÖSTÄ ON MIETITYTTÄNYT, onko hänen koko uransa ajan selitettävä olevansa toureetikko. Työnantaja on saanut hänet uskomaan, että ei välttämättä.

Räikkönen valmistelee parhaillaan koekuvauksia Ylen uuteen sarjaan, josta ei vielä ole lupa kertoa enempää.

”Ajattelin, että kaikki juonnot pitää aloittaa sanomalla, että hei olen Katariina ja minulla on Tourette, saatan sen takia kiroilla tässä jakson aikana. Ylen työryhmä sanoi, että ei pidä.”

Se oli Räikköselle aivan uusi näkökulma.

”Koko tiimi on puolellani. Kaikki näyttävät esimerkillään, että tätä ei tarvitse erikseen selitellä. Ylellä sanottiin, että Suomi on valmis sinuun, luota Katariina siihen.”

Räikkönen epäilee silti, että moni työnantaja ei uskalla palkata häntä. Se on käynyt ilmi jo harjoittelupaikkoja etsiessä. Usein vaaditaan esimerkiksi ajokorttia.

Räikkönen ei voi lähteä spontaanisti juttukeikoille, koska hänen on sovittava kuljetuksistaan ja avustajan työvuoroista. Hän voi myös saada yllättäen pahan Tourette-kohtauksen, joka estää häntä lähtemästä asunnostaan.

”Vaatii työnantajalta riskinottoa, jotta hän valitsisi juuri minut. Sairauden ei pitäisi vaikuttaa palkkaamiseen, mutta kyllähän se vaikuttaa.”

AUTISMI TUO JOSKUS MUKANAAN ylikorostuneen oikeudentunnon ja hyperempatian. Näin on myös Räikkösen kohdalla.

”Opettajani sanoi, että Katariina, älä katso uutisia. Siis toimittajaopiskelijalle!”

Neuvo johtui siitä, että sodat, tragediat ja luonnonkatastrofit vaikuttavat Räikköseen poikkeuksellisen voimakkaasti.

”Tunnen samanlaista empatiaa lähipiiriäni ja tuntemattomia kohtaan. Kaukana tapahtuvat asiat tuntuvat samalta kuin jos ne tapahtuisivat omille läheisille. En pysty olemaan tuntematta empatiaa. Olen yrittänyt harjoitella kestäämään traagisia uutisia paremmin, mutta tämä on persoonani ydintä, joka ei muutu.”

Räikkönen keskusteli opettajansa kanssa, kan-

nattaako hänen lainkaan hakeutua alalle, jossa kohtaa koko ajan epäoikeudenmukaisuutta.

”Opettaja muistutti, että toimittajat voivat keskittyä vahvuuksiensa mukaan eri aiheisiin. Kaikki journalistit eivät tee esimerkiksi kriisijournalismia. Opettaja tuntee minut hyvin, ja ilmaisi epäilevänsä, jaksaisinko koko urani kirjoittaa vain kepeitä juttuja. Minun täytyy löytää sopiva tasapaino”, Räikkönen sanoo.

TÖIDEN VASTAANOTTAMINEN on Räikköselle hankalaa.

”En oikein uskalla yrittää elättää itseäni freelancerina, koska se saattaa johtaa Kelan tukien menetykseen. Jos sitten tulee huono jakso, toimintakykyni romahtaa enkä pysty työskentelemään, en saa mitään elantoa.”

Räikkönen toivoisi Kelalta sekä työ- ja opiskelu-

paikoilta enemmän joustoa. Ihmiset, joilla on toimintarajoitteita, voivat työskennellä, mikäli viranomaiset ja työnantajat ottaisivat heidän yksilölliset tilanteensa huomioon.

”Usein kyse on käytännön asioista. Esteettömyys kouluissa. Avustajan saaminen. Joustavuus opinnoissa. Se, että koulu on valmis tukemaan ja opiskelukaverit ottavat hyvin vastaan, kuten Turussa. Saan lähteä kesken kaiken pois tunnilta eikä kukaan valita tai kysele, tai voin kävellä, seisoa, pyöriä tai maata luokan perällä.”

Räikkönen tietää, että hänen on raivattava tietä mediassa.

”Minun täytyy näyttää, että pystyn tähän, että neuroepätyypilliset pystyvät tähän. Se on iso vastuu.” ●

Katariina Räikkönen

- 22-vuotias opiskelija ja sosiaalisen median vaikuttaja.
- Kolmannen vuoden journalismin opiskelija Turun ammattikorkeakoulussa.
- Tunnetaan Touretten syndroomaa, autismia ja ADHD:ta käsittelevistä somevideoista.

TOURETTEN SYNDROOMA

Neurologinen oireyhtymä, joka tunnetaan erityisesti tic-oireista.

Tic-oireet ovat useimmiten tahdosta riippumattomia pakko liikkeitä tai -ääniä kuten äännähdyksiä, huokauksia tai vihellyksiä. Pienellä osalla esiintyy koprolaliaa eli hävyttömien sanojen tai kommenttien toistelua.

Motoriset tic-oireet voivat olla yksinkertaisia kuten silmien räpyttely tai suun availu, tai monimutkaisia kuten liikesarjat tai kärrynpyörät.

Oireet vaihtelevat lähes huomaamattomasta erittäin vakavaan. Katariina Räikkösen oireyhtymä on voimakas ja monimuotoinen.

Lähde: terveyskirjasto.fi

Samuel Getachew otti riskin viedessään suomalaisen toimittajan kapinallisjohtajan puheille – nyt hän julkaisee tanssivideoita hämäyksen vuoksi

Hanna Nordenswan, teksti • Nafkot Gebeyehu, kuva

Samuel Getachewin sosiaalinen media hämmentää. Toimittaja julkaisee seuraajilleen enimmäkseen ruokakuvia ja tanssivideoita. "Someni tarkoitus on huijata ihmisiä uskomaan, että olen koomikko."

Getachew on kuitenkin yksi Etiopian harvoista journalisteista, joka vielä tekee tutkivan toimittajan työtä. Hän toimii myös fikserinä kansainväliselle medialle.

Getachew vei suomalaisen toimittajan **Liselott Lindströmin** vuonna 2021 tapamaan kapinallisjohtajaa. Siitä koitui vakavia seurauksia etiopialaiselle journalismille.

Getachew hörppii kahvia hotellissa Addis Abebassa. Edellisellä viikolla hän oli juttukeikalla Tigrayn alueella, missä vielä reilu vuosi sitten käytiin sota.

"Joka paikassa oli nälänhädän uhreja. Mutta minä postasin videon, jossa söin illallista Hyatt-hotellissa. Teen näin viedäkseni hallituksen huomion muualle."

SAMUEL GETACHEW, 46, on asunut ison osan elämästään Etiopian ulkopuolella. Teini-ikäisenä hän muutti vanhempiensa kanssa ensin Sambiaan ja myöhemmin Kanadaan. Vuonna 2016 hän palasi Etiopiaan tapaamaan sairastunutta isäänsä, mutta päätyikin töihin. Getachew sai töitä paikallisesta *Addis Fortune* -lehestä, josta hän siirtyi maan suurimpaan lehteen *The Reporteriin*.

Sitten syttyi sota. Getachew ryhtyi raportoimaan Al Jazeeraalle ja avustamaan ulkomailta tulevia toimittajia.

"Silloin tapasin kollegasi."

Liselott Lindström tuli Etiopiaan raportoi-

maan Tigrayn sodasta Ylelle ja Ruotsin televisiolle. Getachew ryhtyi hänen fikserikseen ja he matkustivat Tigrayhin, jonne hän oli järjestänyt myös paikallista kieltä puhuvan avustajan.

"Tiesin, että hän tuli pienestä maasta ja mediasta. Halusin auttaa häntä tekemään parasta journalismia."

Muuten Getachew tiesi Suomesta vain entisen pääministerin **Sanna Marinin** (sd.) ja sen, että Suomessa on lohta.

Sota Etiopiassa alkoi vuonna 2020, kun maan entinen valtapuolue TPLF, Tigrayn kansan vapautusrintama, hyökkäsi hallituksen sotilastukikohtaan. Etiopian pääministeri **Abiy Ahmed** määräsi sotilasjoukot Tigrayhin.

Getachew kysyi paikalliselta avustajalta, voisivatko he päästä TPLF:n kapinallisjohtajan **Getachew Redan** puheille. Reda oli hallituksen etsintäkuuluttama, ja avustaja epäilikin aluksi Samuel Getachewta vakoilusta.

"Viimeisenä päivänä, kun meidän oli tarkoitus matkustaa takaisin Addis Abebaan, avustaja käski meidän valmistautua Redan tapaamiseen aikaisin aamulla."

Getachew ja Lindström päätyivät pieneen kylään.

"Hetki kun näin Redan tiesin, että tämä on historiallinen tilanne. Kyse ei ollut TPLF:n tai Etiopian hallituksen puolustamisesta. Kyse oli journalismista, koko tarinan saamisesta."

Reda kertoi Lindströmille muun muassa, että TPLF-joukot ottaisivat vallan takaisin Mekellen kaupungissa.

Samuel Getachew tiesi, miten iso riski Redan tapaaminen oli. Vähän myöhemmin Lääkärit ilman rajoja -avustusjärjestön työntekijöitä tapettiin Tigrayssa. Hän tiesi myös, että Addis Abebassa voisi odottaa pidätys.

"Silloin aloin postaamaan tanssivideoita. Ja kuvia lounaistani."

GETACHEWIN JA LINDSTRÖMIN PALATESSA pääkaupunkiin siellä liikkui jo huhuja Redan ja Lindströmin tapaamisesta. Getachew uskoo jonkun Tigrayssa vuotaneen, että Reda oli tavannut toimittajia. Suomen suurlähetystön edustaja suositteli Lindströmille jutun julkaisua vasta, kun hän oli lähtenyt Etiopiasta. Lindström lähti maasta saatuaan negatiivisen koronatestin, jonka viranomaiset vaativat siihen aikaan.

”Joskus minulla on huono omatunto, kun myyn juttuja ulkomaisille tiedotusvälineille ja sivuutan etiopialaisen median.

Samuel Getachew, toimittaja ja fikseri

"Odotin, että minua tultaisiin pidättämään tai kuulustelemaan. Mutta kukaan ei tullut", Getachew kertoo.

Redan haastattelu julkaistiin Suomessa ja pari päivää myöhemmin TPLF valtasi Mekellen. Samaa aikaan viha toimittajia vastaan levisi. Lindströmiä syytettiin avustusjärjestön työntekijäksi ja todisteeksi siitä, että järjestöt

Etiopialainen Samuel Getachew ja hänen kollegansa ovat halukkaita tekemään osan kansainvälisen median työstä. "Heidän ei tarvitse lähettää aina omia toimittajiaan. Täytämme kaikki standardit – jopa ylitämme ne", hän sanoo.

tukevat TPLF:ää, eikä apua siksi pitäisi lähettää Tigrayn alueelle.

"Reaktiot olivat hirveitä. Näin hyökkäykset Liselottia vastaan, mutta sanoin hänelle, että ole rauhassa, se loppuu itsestään."

Getachew tietää, että monen oli vaikea uskoa, että suomalainen toimittaja onnistui saamaan haastattelun etsintäkuulutetulta kapinallisjohtajalta.

Getachew arvioi, että Ylen jutun julkaisun jälkeen Etiopian hallitus joutui huonoon julkisuuteen ja tiukensi otettaan mediasta.

"Liselottin raportointi oli yksi tekijä siinä, mutta en usko, että se oli ainoa."

Monet kansainväliset toimittajat käyttävät Getachewia fikserinä. Kun toimittajat lähtevät, hän jää elämään riskien kanssa. Hän tietää tekevänsä tärkeää työtä, eikä asia siksi vaivaa häntä.

"Fikseriä käytetään ja heitetään sitten pois. Mutta olen onnellinen, että pystyin järjestä-

mään [Redan tapaamisen]. Mielestäni Etiopia ansaitsee hyvää journalismia."

MEDIA ETIOPIASSA ON AHTAALLA ja moni toimittaja on paennut ulkomaille. Getachew on itsekin tietoinen siitä, että maasta voi joutua pakenemaan – ja on joutunutkin.

Pari vuotta sitten hän kuuli, että hänet oltaisiin pidättämässä ja hän lähti hetkeksi Nairobiiin Keniaan. Hän näkee Etiopiassa kuitenkin toivoa ja haluaa jäädä seuraamaan, mitä maassa seuraavaksi tapahtuu.

Yhteistyö kansainvälisen median kanssa takaa taloudellisesti sen, että Getachew voi välillä tehdä juttuja myös paikalliselle medialle.

"Joskus minulla on huono omatunto, kun myyn juttuja ulkomaisille tiedotusvälineille ja sivuutan etiopialaisen median."

Getachew toivoo, että afrikkalaiset äänet tulisivat kuuluviin laajemmin. Tyyli ei ole hänestä juuri muuttunut Etiopian nälän-

hädästä 1980-luvulla.

"Etiopialaisia kysymyksiä katsotaan aina numeroiden kautta – 'kaksi miljoonaa ihmistä näkee nälkää', '500 000 kuoli konfliktissa'. Haluan raportoida täältä niin kuin CNN Ukrainasta. Uhreja kunnioitetaan, tiedämme heidän ikänsä ja nimensä. Afrikka ja Etiopia ansaitsevat sellaista journalismia."

Getachewin mielestä kansainvälinen media "yritti parhaansa" raportoidessaan Tigrayn vuonna 2022 päättyneestä sodasta. Etiopian hallinto kuitenkin laittoi kapuloita rattaisiin.

"Monia meistä ulkomaalaisten toimittajien kanssa työskennelleistä syytettiin maanpetoksesta. Meitä solvattiin tauotta. Kaksi vuotta sitten olisi ollut riski puhua näin avoimesti."

Getachewin mielestä mediatatolot eivät panosta uutisiin Afrikan konflikteista eivätkä ne siksi kiinnosta ihmisiä. Hänestä kansainvälinen media tekee virheen, kun paikallisia toimijoita ei käytetä enemmän. ●

Enemmän töitä samalla palkkiolla. Jutuntekoon liittyvät oheistyöt siirtyivät vaivihkaa freelancereiden hoidettavaksi.

Juha Matias Lehtonen, teksti ● Meeri Utti, kuva

Freelancetoimittajana vuosia toiminut Sanna Wallenius toivoo, että juttupalkkioita nostettaisiin, jos työmäärä lisääntyy.

Freelancetoimittaja **Sanna Walleniuksella** on yli kolmenkymmenen vuoden kokemus journalismin tekemisestä. Viime vuosina hän on huomannut, että freelancerin tehtäväksi lankeaa enemmän työtä kuin ennen.

”Taustalla on lumipalloeefekti. Toimituksista on vähennetty väkeä, minkä takia kaililla on kiire. Siksi myös freelancerien taakka kasvaa. Samoilla onnettomilla palkkioilla pitäisi tehdä enemmän työtä”, Wallenius sanoo.

Wallenius haluaisi tehdä journalismia, mutta on joutunut osittain siirtymään kaupallisten, ei-journalististen projektien pariin.

”On asuntolaina, nelihenkinen perhe ja pääkaupunkiseudun hinnat. Moni konkari on tehnyt saman ratkaisun. Alalta menettään kovan luokan tekijöitä, ja se on sääli suomalaisen journalismin kannalta”, Wallenius sanoo.

Freelancerin oheis- eli metatöissä on kyse kaikesta muusta kuin itse jutun tekemisestä eli haastattelemisesta ja jutun kirjoittamisesta. Metatyöstä on vaikea laskuttaa.

”Esimerkiksi aikakauslehden henkilöjutun kuvaukset järjesti ennen toimitus. Nykyään sen voi joutua hoitamaan itse. Freelancer saatetaan myös lähettää taustoittamaan juttua jo ennen kuin artikkeli on päätetty tilata”, Wallenius sanoo.

Myyntiä ja markkinointia journalistiopiskelijoille opettava Wallenius on erityisen huolissaan uusien freelancerien kohtelusta.

”Kerron opiskelijoille alan rahatilanteesta realistisesti. Haluan, että nuoret tulokkaat oppivat pitämään puolensa. Heitä on helppo houkutella polkuhinnoilla”, Wallenius sanoo.

Ratkaisua metatyön ongelmaan Wallenius hakisi avoimesta keskustelusta mediatalojen kanssa. Kaikki hyötyvät, jos freelancer saa tilaisuuden tehdä työnsä hyvin ja tuntee olonsa arvostetuksi.

”Paljonko lehden budjetissa tuntuu se, jos palkkiota nostetaan muutamalla satasella? Ei meille tarvitse miljardeja syyttää. Lisäksi myös muunlaisella arvostuksella on väliä. Toimituksilta kuuluu liian harvoin kiitosta”, Wallenius sanoo.

MYÖS TOIMITTAJA Riitta Lehtimäki on huomannut ylimääräisten töiden lisääntyneen.

”Menin 1990-luvulla *Anna*n töihin. Silloin edes vakitoimittajat eivät saaneet sopia valokuvausta, vaan se hoidettiin tie-

”Paljonko lehden budjetissa tuntuu se, jos palkkiota nostetaan muutamalla satasella? Ei meille tarvitse miljardeja syyttää. Lisäksi myös muunlaisella arvostuksella on väliä. Toimituksilta kuuluu liian harvoin kiitosta.

Sanna Wallenius, freelancetoimittaja

tyn toimitussihteerin kautta. Työnjako oli selvä”, Lehtimäki kertoo.

”Kaksikymmentä viime vuotta media-alalla on tehty säästötoimia, ja freelance-reille kasautuu yhä enemmän tehtävää. Nykyään osa aikakauslehdistä vain lähettää freelancerille joukon kuvaajien nimiä ja jättää järjestelyt hänen hoitoonsa.”

Vaikeasti laskutettavana metatöinä Lehtimäki nostaa esiin artikkelien jälkityön. Työmäärä kasvaa vaivihkaa, kun toimitus pyytää freelancerilta useita editointierroksia ja kymmenen kuvatekstiä. Artikkelin ilmestymisen jälkeen pitäisi suostutella joku postittamaan printtilehti haastatelluille ja kenties vastailla vielä palautteisiin.

”Minulla oli eräs vaikea haastattelu, ja haastateltava oli minuun jälkikäteen jatkuvasti yhteydessä. Olin aika tuore free silloin. Vakitoimittajana olin tottunut vastaamaan soittoihin ja palvelemaan. Freelancerina se oli pois tuottavasta työstä”, Lehtimäki sanoo.

Tässä tapauksessa toimitus riensi freelancerin avuksi ja vihelsi pelin poikki. Päätösmittaja ilmoitti, että haastateltu sai jatkossa olla vain häneen yhteydessä.

Lehtimäki toivoo, että alalla luovuttaisiin nykyisestä könttäsommaan perustuvasta freelancerien palkkiorakenteesta ja siirryttäisiin laskemaan työhön kuluva todellista aikaa. Tällöin työmäärän kasvu kesken jutunteon ei muodostaisi ongelmaa.

Naistoitimittajat ry:n puheenjohtajana Lehtimäki kuulee usein freelancerien keskusteleman palkkioista ja lisääntyneestä metatyöstä.

”Friikkua ärsyttää, kun juttu on sovittu ja sitten tuleekin lisähaastatteluja, infolaitikoita ja muita lisäyksiä. Lisäyksistä ei ole helppoa saada reilua palkkiota”, Lehtimäki sanoo.

Lehtimäen mukaan yksi keino ratkaista metatyöongelma on tilauksen rajaaminen selkeästi. Tällöin ylimääräinen työ on helppo tunnistaa.

”Jos joku tulee laatoittamaan minun keittiöni lattian, en minä voi vaatia, että laatoita vielä kylpyhuonekin.”

JOURNALISTILIITON TYÖMARKKINATUTKIMUKSET vahvistavat, että freelancepalkkiot ovat junnanneet paikallaan ainakin vuodesta 2009 asti. Elinkustannukset ovat kuitenkin nousseet ja työmäärä on kasvanut.

Sekä Wallenius että Lehtimäki arvelevat ongelman ratkeavan lopulta neuvottelemalla lehtitalojen kanssa. Siihen luottaa myös Suomen freelance-journalistit ry:n toiminnanjohtaja **Anna-Sofia Nieminen**.

”Palkkion pitää perustua työmäärään. Kannustamme freelancereita neuvottelemaan rohkeasti asiakkaiden kanssa. Tilanteet eivät tietenkään ole yksittäiselle ihmiselle helppoja. Onneksi sekä Euroopan komissio että Kilpailu- ja kuluttajavirasto ovat ilmoittaneet, että yksinyrittäjät saavat neuvotella palkkioistaan kollektiivisesti esimerkiksi ammattiliiton kautta”, Nieminen sanoo.

Lupaavana ennakkotapauksena avokäytäville onnistuttiin viime vuoden huhtikuussa sopimaan vähimmäispalkkio.

Mediayritysten etuja valvova Medialiitto on linjannut, ettei se aio ryhtyä kollektiivisiin neuvotteluihin yksinyrittäjänä toimivien freelancerien kanssa.

Journalistiliitto lähestyi keväällä mediayrityksiä käydäkseen niiden kanssa keskusteluja freelancereiden palkkioista ja työehdoista, mutta mediayritykset eivät ole vastanneet liiton keskustelukutsuihin.

Toistaiseksi neuvottelemaan on suostunut vain *Kansan Uutiset* ●

Susanna Landor vill ge ÅU en tydligare journalistisk styrning

Lina Laurent, text ● Robert Seger, foto

Efter att ha jobbat knappt tre år inom diakonin är **Susanna Landor** tillbaka i mediavärlden. Den 1 juni tillträdde hon som vd för ÅU Media och som chefredaktör för *Åbo Underrättelser* och *Pargas Kungörelser*.

Det avskalade kontorsrummet är målat i en grågrön nyans. Skrivbordet är så gott som tomt, förutom dator och tangentbord, och på väggen hänger en tavla lånad från Stiftelsen för Åbo Akademi som är ÅU Medias största ägare. Ägarstiftelsen är också hyresvärd för *Åbo Underrättelser* som i april flyttade från Hansakvarteret i centrum till Domvillan, ett anrikt stenhus strax intill Åbo domkyrka.

När vi träffas har Landor tre veckor på det nya jobbet bakom sig. Hon har hunnit med två styrelsemöten, gått igenom bolagets olika avtal och åkt runt till mediebolagets samtliga verksamhetsorter – Dalsbruk, Ekenäs och Pargas. Målet har varit att lära känna organisationen och framför allt dess människor, genom att ha enskilda samtal med varenda medarbetare.

”Vi har talat om vad som fungerar bra och vad som fungerar mindre bra. Vi ska bygga en framtid tillsammans och där behöver jag input av alla. De som jobbar här har bra tankar och det finns ett enormt engagemang.”

ATT LANDOR ÖVER HUVUD TAGET är tillbaka i mediebranschen är ingen självklarhet. Genom en gemensam överenskommelse lämnade hon 2020 KSF Media och jobbet som chefredaktör på *Hbl*. Då tänkte Landor att hon gjort sitt i branschen och att det nu var dags för något helt annat.

Det nya hittade hon inom diakonin, först i Kyrkslätt och senare i Nagu. Hon har verkligen gillat arbetet och upplevt det

som meningsfullt. Beslutet att söka jobb på ÅU Media var tufft, säger hon.

”Jag var själv fundersam och kände mig också som en svikare. Det var ett svårt och emotionellt beslut.”

I förväg var hon mest fundersam över hur hennes kolleger inom diakonin skulle reagera.

”Jag försökte stålsätta mig för att det kunde komma besvikelser och konstiga reaktioner, men alla har uttryckt en enorm förståelse och kärlek. Diakonin är den vackraste arbetsgemenskapen jag någonsin har fått ingå i.”

Jobbet på ÅU Media lockade av flera orsaker. Bland annat på grund av kombinationen vd och chefredaktör.

”Det är ett relativt litet bolag, man har två hattar på huvudet och samtidigt känns det naturligt att det är på det sättet. Det vi producerar är journalistik och journalistik är produkten vi har att sälja.”

I motsats till sin företrädare **Tom Simola** har Landor en gedigen erfarenhet av journalistik. Jobbet som vd är däremot nytt.

”Men under min tid på KSF Media så seglade vi en period i åtta månader utan vd och då föll ett väldigt stort ansvar på ledningsgruppen. Så helt nytt är vd-skapet inte i den meningen.”

På ett personligt plan ser Landor fram emot att lära sig nytt och utvecklas – och att driva ett företag kommersiellt.

När det gäller innehållet finns det enligt Landor rum för en ”lite tydligare journalistisk styrning och ledning.” Hon säger att det finns en stor potential att ”vässa innehållet”.

Vad betyder det i praktiken?

”Läsarna vill komma ÅU nära. Vi ska finnas i deras vardag och fånga upp vad som händer.”

Landor nämner sociala medier och lokala

Facebook-grupper som kan fungera som redaktionens nyhetsnäsor. Hon nämner också stora samhälleliga förändringar som berör människors vardag och som tidningen ska rapportera om: välfärdsreformen, sjukvården, utbildningen och kommunernas ställning.

”Här finns ett enormt journalistiskt uppdrag.”

En annan fråga Landor vill sätta fokus på är Åbo som studiestad.

”Här bor 40000 studerande men det syns ganska lite i ÅU. Hur kan vi fånga upp den verkligheten på ett bättre sätt – och få nya unga läsare?”

Finns det något ni tänker slopa?

”Diskussionen har startat. Om du ska göra något nytt och framför allt bra så måste du prioritera och välja bort. Vad det konkret innebär vet jag inte ännu. Det här brukar vara en ganska smärtsam process för alla

Susanna Landor, 55

- Vd för ÅU Media och chefredaktör för *Åbo Underrättelser* och *Pargas Kungörelser* sedan 1 juni 2024. I ÅU Media ingår även dotterbolaget Å Communications. Bolaget har 31 medarbetare.
- Var tidigare tillförordnad diakon i Väståbolands svenska församling i Nagu, före det diakoniarbete i Kyrkslätt. Ledarskribent för ÅU sedan sommaren 2023. Chefredaktör för *Hufvudstadsbladet* 2016–2020. Före det 10 år på *Hbl* med olika arbetsuppgifter och nästan 20 år på *Yle*.
- Bor i Piparby i Nagu.
- Gift med **Pär Landor** som var chefredaktör för *Åbo Underrättelser* 2014–2017 och vd för Nyhetsbyrån SPT 2018–2019.

"Under det senaste året då jag skrivit ledare för ÅU har jag upplevt hur viktig tidningen är för många människor. Det känns som om det är ett kortare steg mellan läsarna och vi som gör ÅU än på många andra ställen", säger Susanna Landor.

och samtidigt är det precis det som måste hända."

UNDER DE SENASTE ÅREN har ÅU Media gjort en stadig förlust. I fjol var resultatet minus 330 000 euro och omsättningen 2,8 miljoner euro.

Susanna Landor, vilka ekonomiska krav har du?

"De diskussionerna förs och revideras ständigt. Men, ibland måste man satsa lite extra för att få utdelning och det gäller att bygga på lång sikt. ÅU Media strävar efter ett så gott ekonomiskt resultat som möjligt och jag vill tro att vi klättrar ditåt men det finns inget instant quick fix i det skede som vi är nu."

Innebär satsningar rekryteringar?

"Jag önskar jag kunde svara tjohejsan ja, jättemånga, men jag kan inte konkretisera det. Jag går just nu igenom vad som krävs,

våra system och vad en försäljare eller en som jobbar i kundtjänsten behöver för att garantera en bra kundupplevelse hela vägen."

Ännu när Tom Simola tillträdde som vd 2017 hette det att verksamheten skulle vara lönsam inom två år, men vändningen kom inte. Då fanns också drygt två miljoner euro i eget kapital som bolaget fått av försäljningen av Åbo kabel-tv 2011. Av det kapitalet finns i dag 390 000 euro kvar (31.12.2023).

Vad händer när det tar slut?

"Det är en ganska bra morot, eller piska, att försöka hitta nya intäktskällor för ja, kapitalet är ganska snart förbrukat."

ÅU Medias styrelseordförande **Lasse Svens** säger att Stiftelsen för Åbo Akademi bär sitt ägaransvar.

"Rent konkret innebär det att vi kan hjälpa ÅU Media ekonomiskt"

Har ni satt upp gränser för hur stort stödet kan vara?

"Nej, men förutsättningen för vårt bidrag är att man gör det bästa för att styra upp ekonomin i bolaget."

FÖR ÅTTA OCH ETT HALVT år sedan, i februari 2016, intervjuades **Pär Landor** i *Journalisten* i egenskap av rätt ny chefredaktör för *Åbo Underrättelser*. Susanna Landor och Pär Landor är gifta sedan 2018.

Vad tänker du om att din man tidigare varit chefredaktör för ÅU, kan det ge intryck av att kretsarna är ganska små?

"De är ju små, naturligtvis. Det finns många andra branscher där det är på samma sätt; svenskspråkiga advokater känner alla varandra, svenskspråkiga veterinärer känner alla varandra. Det är en liten bransch med ganska få människor som har gjort det här eller kan det här. Så är det." ●

Sommarpraktikanten vattnar sommartorkan och får pröva på lite av varje

Hanna Nordenswan, text ●
Frida Lönnroos, foto

Politiska journalister, grävande journalister, kulturjournalister. Många har provat sina vingar för första gången på en lokaltidning under den första sommarpraktiken. I lokaltidningens ekosystem får man testa på lite av varje.

”Om jag haft en idé har jag fått förverkliga den. Jag har fått göra nyheter-nyheter och i dag skrev jag en kolumn”, berättar 20-åriga **Frida Wiksten** på *Borgåbladets* sommartomma redaktion mitt i Borgå.

Kolumnen inleds med en bit av Wikstens egna skönlitterära text och handlar vidare om varför hemstaden Borgå betyder mycket för henne. Hon återvände för att jobba i Borgå efter först ett år av studier i nordisk litteratur och sedan ett år av journalistikstudier på Svenska social- och kommunalhögskolan i Helsingfors.

”Innan jag började jobba här var jag kanske lite orolig över att det journalistiska språket behöver vara ganska platt. I mina noveller och dikter använder jag ett ganska utsmyckat språk. Men jag märkte att man kan vara kreativ i artiklar också.”

Under somrarna drar sommarjobbare en stor del av lasset i mediehuse. Samtidigt som nyhetslandskapet ofta präglas av sommartorka hämtar unga journalistikstuderande in nya idéer och synvinklar.

På *Borgåbladet* är man glada över att ha kunnat anställa fyra sommarpraktikanter i år, dels tack vare ett stipendium från Kulturfonden och Konstsamfundet, som finansierar Wikstens praktik. Det säger tidningens chefredaktör **Helén Kurri** innan hon går ut i sensommarvädret med två stora lådor blåbär. En tjock fluga surrar omkring på redaktionen medan Wiksten sammanfattar sina erfarenheter från de senaste månaderna.

”Reportage från gästhamnen, sådant som hör till sommaren. I måndags åkte jag till en brand i Hammars. Det var annorlunda att faktiskt vara med där något händer.”

Frida Wiksten är uppvuxen i Borgå, men har sett sin hemstad från ett annat perspektiv under sommarpraktiken på lokaltidningen. ”Jag har fått se vad som händer bakom kulisserna.”

Wiksten har fått förverkliga sina egna idéer, uppmuntrad av chefredaktör Helén Kurri.

Wiksten fick lära sig att tänka snabbt och anpassa sig till situationen. Också andra medier var på plats och alla var ute efter bra citat.

”Det kändes ovant, har jag till exempel rätt att gå fram till brandmännen när de jobbar. Jag gick sen till en

som stod längre bort och han hämtade brandmästaren”, hon säger.

SOMMARPRAKTIK INNEBÄR en bred skala av ämnen. Wiksten berättar att man under studierna pratat mycket om artificiell intelligens. En intervju

som hon är speciellt stolt över under sin tid på *Borgåbladet* handlade just om detta.

”Jag gjorde en intervju med konstnären **Heidi Krogerus** och frågade om hur hon känner kring AI och AI:s inverkan på konst. Jag blev nöjd med den intervjun och tyckte att det var intressant att tala om lite djupare ämnen.”

Det var just samhällsintresset som fick Wiksten att byta inriktning från litteratur till journalistik. Hon upplever branschen samhällsrelaterad och är inte själv oroad över AI:s intåg på mediemarknaden.

”Det är viktigt med demokratisk journalistik. Jag tror inte att en robot kan ersätta det här yrket.”

Under sommarens gång har Wiksten också upplevt situationer man sällan förbereds inför på skolen. Till exempel då intervjupersoner, som redan fått läsa sina citat, vill ändra dem efter att tidningen gått i tryck.

”Meddelandet från hen läste jag hemma i min egen telefon, trots att jag haft en arbetstelefon.”

Kritiska kommentarer kryper lätt under huden på en, men Wiksten fick stöd från nyhetschefen i den jobbiga situationen.

Efter två månader av sommarjobb på *Borgåbladet* har Wiksten i början av augusti en vecka kvar. På slutet kan hon ännu få prova på matjournalistik under *Smaku*-matfestivalen i Borgå och gå på en utställning i **Albert Edelfelt**-ateljén i Haiko.

”I och med att jag bara studerat journalistik i ett år var jag förberedd på att det skulle finnas mycket jag inte stött på tidigare. Men det var bara att lära sig.”

I början av sommaren, innan praktiken, sammanfattade Wiksten sina förväntningar via telefon.

”Det ska bli roligt att skriva lokala nyheter och att få skriva olika slags texter. Inte bara nyheter utan kanske också egna åsikter.”

Den första kolumnen – där Wiksten använt bitar av en egen skönlitterär text – är godkänd för publicering och inne i redaktionens system. ●

Behöver väderleksrapporten kontext?

När jag som journalistyngel började jobba på radion fick jag snabbt höra att man absolut inte fick värdera vädret när man läste väderleksrapporter. Det fanns inget bra eller dåligt väder. Kallade man solsken och över 20 för bra i en rubrik till exempel, kunde man vara säker på att en arg bonde ringde in och sa att det är långt ifrån bra väder utan en katastrof för skörden.

Under sommaren har vi igen fått läsa om rekordhetta och döda turister vid Medelhavet, och samtidigt fått höra att nyheterna inte påverkat sommarens försäljning av resor. Förra året rapporterade Yle att resebyråerna använde sig av decennier gammal statistik som inte alls stämmer längre – det är betydligt hetare på flera resmål än vad resebyråerna skriver på sina webbplatser.

Men samtidigt tycks alltså nyheterna inte alls bekomma resenärerna. Vi vet tack vare den eviga jakten på klick att klimatnyheter är långt ifrån de mest lästa nyheterna. Vad det beror på är oklart, men en orsak tror jag att är att många helt enkelt inte vill se sanningen i vitögat.

Hur ska man då få det att sjunka in att resorna ner till Medelhavet inte bara bidrar till att göra det hetare, utan dessutom kan vara direkt hälsovådliga – för att inte säga dödliga – för dem som reser dit under den hetaste säsongen?

Alla journalister har hört klagomålen om att vi inte ser skillnad på väder och klimat. Skulle vi alltså behöva en klimatrapport efter väderleksrapporten?

Det börjar vara dags att värdera vädret.

Tänk om världens väder inte bara skulle berätta att det varit 40 grader i Grekland i dag och också kommer att vara det i morgon och övermorgon, utan sätta det i en historisk kontext som visar hur radikalt temperaturerna har stigit? Inklämt mellan *TV-Nytt* och *Sportnytt: Klimatnytt*. Ens en gång i veckan?

Ja ja, regeringen skulle bara använda det som käpphäst för att skära ner i Yles budget ytterligare, och det skulle definitivt stämplas som vänstergrön propaganda. De flesta skulle stänga av och inte lyssna på domedagsprofetian.

Men samtidigt tycker jag det börjar vara dags att värdera vädret. Är det torrt och över 25 grader flera veckor i sträck i Finland är det dåligt väder. Vi borde lyssna på bonden.

Liselott Lindström ● Skribenten
är frilansjournalist.

MEDIENYTT

Publicistförbundets Hangöseminarium har lagts ner

Finlands svenska publicistförbund har lagt ner det klassiska Hangöseminariet. Seminariet arrangerades första gången 1971.

"Det var ett smärtsamt beslut. Det är sällan som föreningar lyckas hålla en verksamhet vid liv i över 50 år", säger Publicistförbundets ordförande **Mikael Sjövall**.

När *Journalisten* frågar när beslutet togs att lägga ner det publiceringsetiska seminariet, så visar det sig att det skedde redan våren 2023. Styrelsen informerade inte medlemskåren om nedläggningen, utan endast att seminariet som skulle hållas hösten 2023 ställs in.

"Här finns det säkert skäl till självkritik – vi kunde ha varit tydligare med att Hangöseminariet läggs ner", säger Sjövall.

Mikael Sjövall nämner faktorerna som påverka-

de beslutet: ett fallande deltagarantal, ett halverat understöd från Konstsamfundet samt att samarbetspartnern Hangö sommaruniversitet inte kunde höja nivån för arvoden till gästföreläsare.

"Vi har haft allt färre deltagare de senaste åren. Detta trots att **Janne Strang** gjort ett fantastiskt jobb som producent i många år. Vi har haft lyskraftiga föreläsare från bland annat Sverige, Estland och Lettland – ändå lyckades vi inte locka fler än 25 deltagare de sista åren", säger Mikael Sjövall.

Han tycker att Journalistförbundet med sitt årliga svenska seminarium och Mediespråk lyckats väl med sina satsningar.

"Det är bara att ge erkänsla till dem att de har lyckats med att ordna ett högkvalitativt program. Hangöseminariet lades inte ner på grund av bristande kvalitet, tvärtom. Men vi har inte lyckats svara på ut-

maningen – med de ekonomiska resurser vi har."

Har de här seminarierna konkurrerat ut Hangöseminariet?

"Givetvis är det så att ju fler fortbildande seminarier på svenska som finns, desto hårdare blir konkurrensen. Men vi ska inte underskatta den ekonomiska dimensionen. Facket betalar både reseersättning och övernattning till fackmedlemmar. Gällande Mediespråk kan arbetsgivarna erbjuda gratis deltagande för ett visst antal journalister."

Är det möjligt att Hangöseminariet återuppstår?

"Just nu har vi fattat det här beslutet men det är fritt fram för styrelsen att omvärdera saken. Det förutsätter ändå att vi har finanser, ett engagemang från medlemskåren och att vi producerar ett mer värde i förhållande till konkurrerande evenemang."

Marcus Floman

FOKUS

Rio Gandara pitää stadionkeikkoja erittäin vaikeina kuvattavina

Manu Haapalainen, teksti ● Roni Rekomaa/Lehtikuva, kuva

Metallican konsertti olisi voinut olla *Helsingin Sanomien* valokuvaajalle **Rio Gandaralle** antoisa työkeikka. Metallica kuuluu harvoin metallibändeihin, joista Gandara pitää. Hän kuunteli yhtyettä erityisesti 1990-luvulla, tietenkin c-kaseteilta.

Keikka oli kuitenkin epäkiitollinen.

”Sain mitä saatavissa oli, mutten ollut tyytyväinen kuviini”, Gandara sanoo.

Maailmantähdet rajoittavat kuvaamista yleensä tiukasti. Metallica salli kuvaamisen kolmen ensimmäisen biisin aikana, mikä on alan normi. Poikkeuksellista oli, että kuvaajia ei päästetty lähellekään esiintymislavaa.

”Lava oli Olympiastadionin futiskentän keskellä. Me kuvaajat olimme kaukana juoksuradalla”, Gandara sanoo.

”Otamme kuvia keikka-arvostelua varten. Tilauksessa on erilaisia rajauksia ja kuvia positiivista ja negatiivista arvostelua varten. Enhän voi ennalta tietää, mitä kriitikkomme kirjoittaa. Nyt jouduin kuvaamaan koko ajan samasta kuvakulmasta.” ●

Helsingin Sanomien Rio Gandara kuvasi Metallicaa 7. kesäkuuta Helsingin Olympiastadionilla. ”Stadionkeikoille otan kaksi kameraa, joissa on valmiina erilaiset polttovälit. Mitään turhaa keikoille ei kannata ottaa, esimerkiksi kuvausreppua. Kaikki tarvittava roikkuu kropassani, jotta olen valmis reagoimaan mahdollisimman nopeasti.”

Ville Eloranta ● Kirjoittaja on kielenhuoltoon erikoistunut toimittaja.

Kielenhuoltaja kokee monenlaista 20 sanomalehtivuoden aikana

Päätin lähteä toukokuussa *Helsingin Sanomista*, kun emme päässeet yhteisymmärrykseen uudesta työnkuvastani. Yli 20 vuoden ura lehdessä on jättänyt monia erikoisia muistoja. Tässä joitain:

Aloitin urani oikaisulukijana. Vuonna 2005 lakkautetun osaston toinen pomo ei pitänyt kauan sitten hyväksytystä *saada tehtyä* -muodosta vaan korjasi sen yhä muotoon *saada tehdyksi*. "Mieluummin minä saan syödä ruokaa kuin syötyä ruokaa", hän selitti. Mitäpä tuohon voi lisätä.

Olin vuonna 2010 mukana raadissa, kun lehti etsi lukijakilpailulla suomenkielisempää vastinetta Musiikkitalon akustiikkakatokselle *kanoopille*. Kapellimestari **Leif Segerstam** ja arkkitehti **Marko Kivistö** jyräsivät minut raadissa, mutta pääsinpä kuulemaan Segerstamin jylhän tenoriään rakenteilla olevan Musiikkitalon salissa. Kisan voittanutta *sointilatvusta* ei valitettavasti ole näkynyt juuri missään.

Maaliskuussa 2013 toimituksesta otettiin yhteyttä varsin myöhään illalla: uusi paavi on valittu, mutta mikä ihme hänen nimensä on suomeksi? Englannin *Francis* tuntui liian lyhyeltä, ja lopullinen vastaus *Franciscus* löytyi latinankieliseltä Wikipedia-sivulta. Harvoin on suositus syntynyt tällä vauhdilla.

HS noudatti 2010-luvulla jonkin aikaa Kotimaisten kielten keskuksen ohjetta, jonka mukaan sukunimi *Orpo* taipuu *Orvon*. Sitten eräs nouseva kokoomuspoliitikko lähetti medialle aiheesta reklamaation, ja loppu on historiaa.

Tuhansista palautteista rakkain on postikortti, jonka vastaanottaja on *pöljä Ville Eloranta*. "Osaapa ukko huoltaa suomenkieltä! Eipä ymmärrä itse mikä on *jouheva*! Vertaa *juoheva*! Hah, haa! Terve vaan ja onnea – sano", lukee kortissa, joka sai minut heti naurahdamaan. En taida vieläkään ymmärtää *jouhevan* ja *juohevan* eroa – ainakin *Kielitoimiston sanakirja* pitää sanoja synonyymeina. Kortti on silti yhä tallessa.

TUTKITTUA

Suomenkielinen TikTok-journalismi on pienimuotoista

Suomessa vain osa perinteisistä medioista tuottaa säännöllisesti journalistista sisältöä Tiktokiin.

Tämä käy ilmi *Media & viestintä* -lehdessä julkaistusta tutkimuksesta, jossa Vaasan yliopiston viestinnän tutkijat kartoittavat perinteisten medioiden toimintaa Tiktokissa. Tutkimus on osa Helsingin Sanomien Säätiön rahoittamaa hanketta "Lyhytvideot nuorten uutislähteenä".

Tutkimusaineisto koottiin vuoden 2023 touko–kesäkuussa. Sen ydin koostuu tuhansien videoiden metadatasta, jota analysoitiin sekä määrällisesti että laadullisesti. Tutkijat tutustuivat lisäksi tarkemmin yli kahden sadan politiikka-aiheisen videon sisältöön sekä haastattelivat viittä toimittajaa.

Tutkimusajankohtana suomalaiset uutismediat olivat heikosti läsnä Tiktokissa. Näkyvimpiä olivat *Ilta-Sanomat*, MTV Uutiset ja Yle.

Ylellä oli jo tuolloin kaksi toimittajaa, jotka keskittyivät pelkkään Tiktok-sisältöön. Ylivoi-

maisesti aktiivisin julkaisija oli MTV Uutiset, joka hyödynsi videoissaan runsaasti omia televisiosisältöjään.

Vaikka Tiktok sallii nykyään jopa puolen tunnin mittaiset videot, olivat tutkitut julkaisut hyvin lyhyitä. Videoista 78 prosenttia oli alle minuutin mittaisia.

Tilastollisen analyysin perusteella vaikuttaa, että uutisvideot voisivat olla pidempiäkin näkyvyyden kärsimättä. Videon keston ja katsomiskertojen välillä ei tässä tutkimuksessa havaittu korrelaatiota. Tutkijat arvelevat, että journalististen videoiden sisällöllä on enemmän merkitystä kuin muutoseikoilla.

Tiktokin nopeassa sisältövirrassa journalistien on vaikeaa kontekstualisoida julkaisut asiallisesti. Osaltaan tätä hankaloittaa se, että algoritmi nostaa toisinaan esiin jopa monta vuotta vanhoja videoita.

Tutkimuksen mukaan journalistit ovat osittain ratkaisseet ongelman aihetunnisteiden avulla.

Tunnisteet, kuten #politiikka, #sannamarin ja #ukrainansota, kytkevät julkaisut osaksi keskustelua ja ajankuvaa.

Juha Matias Lehtonen

Roosa Welling, 25, aloitti 29. heinäkuuta *Ylioppilaslehden* päätoimittajana. Kausi on kaksivuotinen. Aiemmin hän on työskennellyt *Helsingin Sanomissa* toimittajana, toimitussihteerinä ja tuottajana vuodesta 2019. Welling on yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta.

Ylioppilaslehden uusi päätoimittaja Roosa Welling on rauhallinen suututtaja

Miksi vaihdoit isosta päivälehdessä opiskelija-lehteen?

Nuorten ja opiskelijoiden asiat kiinnostavat. Pääsen rekrytoimaan, toimimaan esihenkilönä ja kokoamaan kokonaista lehteä.

Olet 25-vuotias maisteri ja työskennellyt pitkään Hesarissa. Miten samastut opiskelijoihin?

Minulla on opiskeleva kaveripiiri ja nuoret sisarukset. Työskentelin myös *Hesarissa* nuoriin liittyvien aiheiden parissa.

Kerroit *Ylioppilaslehdessä*, että haluat tuoda keski-ikäiseen ja -luokkaiseen mediakenttään nuorten ääntä. Määrittele "nuoret".

Alle kolmikymppiset. Nuorten arvot vaihtelevat, mutta sukupolvikokemuksia ovat koronapandemia, ilmastonmuutos, sodat ja huoli tulevaisuudesta.

Mitä nuorten median kuihtumiselle voi tehdä?

Kaiken muotoileminen someen ja videoiksi aliarvioi nuoria. Uskon, että nuoria kiinnostavat myös tekstimuotoiset jutut nimenomaan heitä puhuttelevista aiheista ja näkökulmista.

Ylkkärin säästöjen myötä päätoimittajan työstä voi tulla entistä vaativampaa. Miten huolehdit jaksamisestasi?

Uskon, että innostus ja motivaatio kantavat. Myös aiempi työni oli hektistä. Tykkään siitä, että on paljon tekemistä.

Miten puolustaisit Ylkkäriä HYY:n hallituksen ja edustajiston edessä?

Olen jo sanonut heille, ettei laadukkaan journalismin lakkauttamisen omalta viite-ryhmältä olisi eduksi.

Millainen esihenkilö olet?

Toivon, että helposti lähestyttävä, keskus-

televa ja kuunteleva. Silti en tingi lehden ilmestymisestä enkä tekemisen tasosta.

Mitä asioita painotit toimituksen rekrytoinnissa?

Monipuolisuutta ja joustavuutta. Etsin myös nousevia kykyjä.

Mikä on painetun ja mikä digitaalisen *Ylioppilaslehden* rooli?

Printti on päätuote. Erillistä verkkotekemistä rajoittavat resurssit, mutta ainakin printin sisältöjen tarjoilua siellä voi kehittää.

Mitä haluat muuttaa ja säilyttää *Ylioppilaslehdessä*?

Haluan tuoda sävyä lähemmäs tavallista opiskelijaa. Lisätä viihdyttävyyttä ja samastuttavuutta, älyllisyydestä tinkimättä. *Asiaton kysymys* -palsta tulee jatkumaan.

Edeltäjissäsi on ollut kohauttajia ja rauhallisia. Kumpiin samastut?

Ehkä rauhallisiin. Toisaalta tunnustauduin *Hesarissa* laduilla kävelijäksi ja suututin koko Helsingin hiihtäjät.

Mitä harrastat?

Liikun paljon, esimerkiksi kävelen laduilla (naurua). Soitan kitaraa ja pianoa. Selaan Tiktokia kotisohvalla.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Reetta Rädyltä opin yliopistossa paljon featurejournalismista, ja ihailen hänen kykyään innostua aiheesta kuin aiheesta. Työkaverillani Salla Vuorikoskella pysyi pää kylmänä ja langat käsissä hankkeessa kuin hankkeessa.

Nina Erho

Demarilehti vihreiden kampanjatyössä

Ensimmäinen vakityöni oli silloisen *Uutispäivä Demarin*, nykyisen *Demokraatin*, Tampereen aluetoimittajan pesti. Työhön kuului poimia kiinnostavia juttuaiheita ympäri maakuntaa.

Niinpä vuoden 2008 kuntavaalien alla matkustin Parkanoon tekemään juttua sikäläisestä kansalaisaktivistista. Hänellä oli sanottavaa Parkanon taloudenpidosta ja palveluista. Kunnalla meni tuolloin monella tapaa huonosti, ja haastateltava kritisoi erityisesti vanhustenhoidon rahoitusta.

Homma lähti saman tien väärille kierteille. Kävi nimittäin ilmi, että olin unohtanut kameran kotiin. Kovalla säätämisellä sain kameran lainaan haastateltavan tutun kautta, mutta sen jälkeen jutunteolle jäi enää vähän aikaa. Haastattelin aktivistin pikaisesti ja lähdin kohti Tamperetta.

Matkalla haastateltava soitti. Hän oli unohtanut kertoa olevansa vihreiden kuntavaaliehdokas. *Demarissa* uutisoitiin tuolloin laajasti kaikenvärisestä politiikasta, mutta vaalien alla ei ollut luonnollisestikaan tapana tehdä henkilöjuttuja vihreistä, jotka haukkuvat istuvia kunta-poliitikkoja.

Yritin pyytää uutispääliköltä jutulle lisää aikaa, jotta voisin tehdä siitä tasapainoisemman. Lykkäystä ei herunut. Raavin jotakin kasaan ja yritin unohtaa koko asian.

Seuraavana päivänä muuan parkanolainen demari soitti ja kysyi, miksi teen vihreän ehdokkaan kampanjaa. Kysymys oli mielestäni aiheellinen, mutta muita reaktioita juttu ei onneksi poikanut.

Tuskin moni edes luki sitä, sillä ainoa ylpeydenaiheeni koko suorituksessa, nokkela otsikko, oli editoinnissa vaihtunut tappavan tylsään.

Tua Onnela

Kirjoittaja on viestintä- ja hevosalan yrittäjä.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Nairobissa syntynyt toimittaja Dommie Yambo-Odotte vieraili lapsuudessaan ja nuoruudessaan usein vanhempiensa kotiseudulla Kisumussa Länsi-Keniassa. "Maaseudun kehityskysymykset ja maaseudun asukkaiden elämänlaadun parantaminen ovat lähellä sydäntäni", Yambo-Odotte sanoo.

VIKESIN KENIALAINEN KUMPPANI KOULUTTAA JOURNALISTEJA TUOMAAN MAASEUDUN ÄÄNTÄ MEDIAAN

● Päivi Arvonen, teksti ja kuva

Kenialaisella toimittajalla **Dommie Yambo-Odotella** on kysymys suomalaisille kollegoilleen.

"Löytyisikö Suomesta mediaa, joka haluaisi julkaista kouluttamiemme journalistien tekstejä tai radio-ohjelmia? Heille olisi hienoa saada näkyvyyttä maailmalla", Yambo-Odotte sanoo.

Yambo-Odotte on yksi Development Through Media -toimituksen (DTM) perustajajäsenistä. Vuonna 1997 perustettu DTM tekee printti- ja verkkomediaa sekä radio-ohjelmia. Sisällöt painotuvat kansalaisyhteiskuntaan.

Viestintä ja kehitys -säätiö Vikes on tukenut DTM:ää vuodesta 2021 lähtien. DTM:n tavoite on muuttaa kenialaisen journalismin painotuksia.

"Kenian mediassa elää edelleen kolonialismin ajan perinne. Tarvitsemme kokonaan uuden median mallin, jossa kansalaiset ovat keskiössä," Yambo-Odotte sanoo.

Hänen mukaansa journalistien koulutus Keniassa ei tuota ammattilaisia, jotka olisivat valmiita työmarkkinoille.

"Iso ongelma Keniassa on, etteivät maaseudun asiat ja kehityskysymykset pääse esille mediassa", Yambo-Odotte sanoo.

Kenian noin 56 miljoonasta asukkaasta noin 70 prosenttia elää maaseudulla.

YAMBO-ODOTTE VIERAILI SUOMESSA ulkoministeriön kutsumana vuosia sitten ja tapasi sattumalta Vikesin henkilöstöä. Keskusteluissa syntyi ajatus yhteistyöstä. Vikesillä oli jo entuudestaan hankkeita Kenian naapurimaissa Tansaniassa ja Ugandassa.

Vuonna 2021 käynnistyi nelivuotinen hanke, jonka kautta tähän mennessä viitisenkymmentä journalistia eri puolilta Keniaa on saanut viiden päivän koulutuksen. Sen aikana käsitellään niin journalismin etiikkaa kuin kehityskysymyksiä ja maaseudun merkitystä.

"Koulutuksen aikana kukin osallistuja tekee lyhyen jutun printtiin ja verkkoon sekä viiden minuutin radio-ohjelman. Tekemällä oppiminen on osoittautunut tehokkaimmaksi työkaluksi", Yambo-Odotte kertoo.

Hän toivoo, että koulutus jatkuisi vielä vuoden 2025 jälkeenkin.

"Tämä on ollut hyvä alku, mutta vain pintaraapaisu."

Osallistujien sukupuolijakauma on ollut melko tasainen, kuten on Kenian journalistienkin.

"Ongelma ei ole alan miesvaltaisuus, mutta johtavissa ja päättävissä asemissa Kenian mediassa on aivan liian vähän naisia", Yambo-Odotte sanoo.

Maansa sananvapaustilannetta hän kuvailee varovaisin sanakääntein.

"Valtio on Keniassa suurin mainostaja, ja suurin osa mediasta elää mainostuloilla. Tämä luo paineita vähintäänkin itsesensuurille. Tosin perustuslakimme takaa monia vapauksia ja juristit ovat aina kansalaisten puolella." ●

KÄÄNNYTYSLAKI VOI SYVENTÄÄ VENÄLÄISTEN JOURNALISTIEN AHDINKOA

Venäjänsä hallinto murhasi oppositiojohtaja **Aleksei Navalnyin** viime helmikuussa. Euroopan parlamentti reagoi kuolemaan nopeasti. Mepit vaativat tukea Venäjän demokraattiselle oppositiolle. He totesivat, että Venäjän kansaa ja sen ”sotaisaa, autokraattista ja kleptokraattista” hallintoa ei pidä sekoittaa toisiinsa.

He vaativat myös EU:n komissiota ja ulkosuhdehallintoa kehittämään strategian, jolla se voisi vastata muun muassa tarpeeseen tukea maanpaossa olevia Venäjän kansalaisyhteiskunnan ja opposition edustajia.

Strategiaa ei ole näkynyt. Sen sijaan Eurooppa-neuvosto laati toukokuussa uusia pakotteita niille, jotka ovat syllistyneet vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin tai tukahduttaneet oppositiota tai heikentäneet oikeusvaltiota ja demokratiaa Venäjällä. Listoille päätyi esimerkiksi useita tuomareita ja syyttäjiä sekä Venäjän koko vankeinhoitolaitos.

Samaan aikaan Suomen ulkoministeriö on todennäköisesti lakkauttamassa Venäjältä paenneiden taiteilijoiden ja toimittajien tukemiseksi tarkoitettua valtiontuet. Syynä ovat ministeriön rahoituksen leikkaukset.

Lakkautuspäätöksen perään hallitus laati pikavauhdilla käännetykslain, joka on asiantuntijoiden mukaan EU-oikeuden vastainen. Pahimmassa tapauksessa se jättää yksittäisen rajavartijan päättäväksi, kuka on niin haavoittuvassa asemassa, että ansaitsee hakea turvapaikkaa.

Rajavartijoiden ammattiliitto Rajaturvallisuusunioni toivoi, että näissä tapauksissa rajavartija

voisi pyytää apua ylemmiltään. Sisäministeri **Mari Rantanen** (ps.) kuittasi Ylen *Ykkösaamun* haastattelussa, että tämä ei ole mahdollista.

Rajavartijan peruskurssi kestää vuoden. Kuinka voi olettaa, että yksittäinen kokenutkaan rajavartija pystyy arvioimaan turvapaikkaa hakevan journalistin tai oppositioaktivistin tilanteen, kun henkilöiden taustojen tarkistaminen on asiantuntijoillekin vaikeaa? Rajavartijoita koulutetaan nyt tunnistamaan laissa mainittu haavoittuvuus. Entä miten erottaa ne, jotka ovat todellisessa vaarassa tulla kuolemanrangaistuksi tai kidutetuksi?

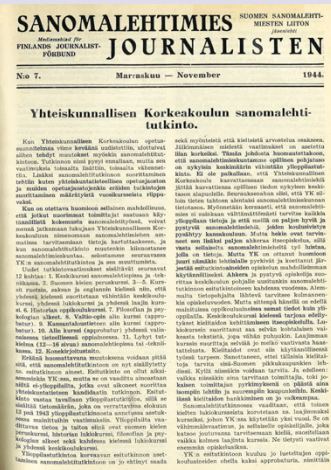
VENÄJÄLTÄ ON PAENNUT toista tuhatta journalistia, mutta moni jatkaa edelleen työskentelyä siellä. Journalistien vainoja seuraavan Justice for Journalists Foundationin mukaan venäläisiin journalisteihin on kohdistunut lähes 5 000 erilaista hyökkäystä vuosina 2021–2023.

Vaino on enimmäkseen juridista ja taloudellista, mutta venäläiset journalistit kokevat myös fyysistä väkivaltaa ja sen uhkaa. Maanpaossa elävät journalistit eivät heidän ole turvassa: Heihin kohdistuu systemaattisia lokakampanjoita, uhkailua ja vainoa. Tämä on Justice for Journalists Foundationin mukaan johtanut jopa kuolonuhreihin.

Virallisessa ulkopolitiikassaan Suomi tukee demokraattisia voimia Venäjällä. Käännetykslaki ja muut hallituksen toimet tekevät tilanteesta kuitenkin irvokkaan. Turvallisuuspolitiikan pitäisi sisältää myös ihmisoikeuspuolustajien systemaattista tukea, ei vain rautaa ja aitoja rajalle. ●

Salla Nazarenko ●

Kirjoittaja on Journalistiliiton kansainvälisten asioiden asiantuntija.

Sanomalehtimies 7/1944 raportoi pääministerin kirjeestä.

Pääministeri halusi otsikot kuriin

Sanomalehtimies – Journalisten kertoi numerossaan 7/1944 valtiovalan toiveesta puuttua lehtien sisältöihin. Suomen silloinen pääministeri **Antti Hackzell** oli syyskuun alussa lähestynyt Sanomalehtimiesten liittoa ja kustantajien järjestöjä toiveella panna otsikointi kuriin. Elettiiin jatkosodan päättymisen aikaa.

Hackzell kantoi huolta Yhdysvalloista Ruotsin kautta Suomeen kulkeutuneesta tavasta kilpailla otsikoiden koolla. Tätä hän piti paitsi tuhlauksena myös vaarallisuena.

”Monet ihmiset lukevat vain otsakkeen ja muodostavat mielipiteensä sen mukaan. Olisi pyrittävä siihen, että otsakkeet eivät olisi liian hallitsevia ja että monia alatsakkeita ei käytettäisi, jotta ihmiset joutuivat enemmän syvennymään itse uutiseen, joka ei aina sano läheskään yhtä paljon kuin mitä otsakkeen sommittelija joskus pyrkii sanomaan”, lehti referoi Hackzelliin viestiä.

Liitot eivät kannattaneet otsikoiden yhdenmukaistamista.

”Sanomalehtien tehtävänä tuskin voi ja saa olla todellisen uutisaineiston piilottaminen mitättömän ja huomaamattoman ulkoasun avulla.”

Hackzelliin hallitus toimi vain 45 päivää. Kun pääministerin toiveista kertova *Sanomalehtimies* ilmestyi marraskuussa, hallitus oli jo vaihtunut.

Marja Honkonen

Pitkien sitaattien "Kepu-Kalle"

TOIMITTAJA KAARLO LÄHTENMAA
27.9.1936 ALAVUS – 16.5.2024 HELSINKI

Keskisuomalaisen pitkäaikainen Helsingin-toimittaja **Kaarlo "Kalle" Lähtenmaa** kuoli 16. toukokuuta vietettyään kevään Malmin sairaalassa. Hän oli 87-vuotias.

Lähtenmaan lehtimiesura alkoi *Kokkola*-lehdestä, josta hän siirtyi *Ilkan* aluetoimittajaksi Lapualle. Hieman yli parikymppisenä hänestä tuli *Lapuan Sanomien* päätoimittaja. *Keskisuomalaiseen* hänet palkattiin *Raittiussanomien* päätoimittajan paikalta. Tätä ennen hän oli ehtinyt työskennellä keskustalehdistä *Ilkan* lisäksi *Karjalan Maassa* ja *Maakansassa* (nyk. *Suomenmaa*).

Ennen *Karjalan Maata* Lähtenmaa piipahti *Ilkan* pääkallonpaikalla Seinäjoella. Siellä perhe viipyi vain pari kuukautta suksien mentyä ristiin toimituksen johdon kanssa. Kun päätoimittaja **Veikko Pirilä** kyseli Kallea myöhemmin takaisin *Ilkkaan* sanoen, ettei hän tule toimeen partaradikaalien kanssa,

Kalle vastasi lyhyesti: Olen kasvatanut parran.

Lehtimiehenä Lähtenmaa oli tasapuolinen ja haastateltavia kunnioittava. Hän ei käyttänyt nauhuria, vaan kirjoitti kaiken sanasta sanaan vihkoonsa. Pitkät sitaattit olivat Kallen tavaramerkki.

Kallen neljän lapsen ollessa pieniä isä viihdytti näitä soittamalla huuliharppua ja lausumalla runoja. Isän iloksi lapsista kahdesta tuli toimittaja ja kolmaskin kokeili alaa ennen tutkijanuraa.

Omimmillaan Kalle oli kalassa, uistelemassa ja Ähtärinjärvellä verkoilla.

Jaakko Lähtenmaa

Kirjoittaja on Kaarlo Lähtenmaan poika.

Tapio Suomisen monipuolisuus oli omaa luokkaansa

URHEILUTOIMITTAJA TAPIO SUOMINEN
20.2.1964 TURKU – 24.7.2024 PAROLA

Suomalaista urheiluyhteisöä kohdasi suru maanantaina 24. heinäkuuta. Urheilutoimittaja, -juontaja ja -selostaja **Tapio Suominen** kuoli kotipaikkakunnallaan Hattulan Parolassa. Suominen oli syntynyt 20. helmikuuta 1964.

Kuolema oli valtava uutinen, mikä kertoi Jyväskylän yliopistosta liikuntatieteiden maisteriksi valmistuneen Suomisen merkityksestä Suomen kansalle.

Suominen oli Yleisradion palveluksessa 1988–2018. Hänen monipuolisuutensa sähköisen urheilujournalismin ammattilaisena oli omaa luokkaansa.

Tehtäviinsä huolellisesti valmistunut Suominen teki pioneerityötä muun muassa **Ville Klingan** kanssa, kun studioista tuli oleellinen osa Ylen isoja urheilutuotantoja.

Hän ankkuroi lukemattoman määrän *Urheiluruutu*-lähetyksiä ja

KUVA: TOMI HÄNNINEN/YLE

kehittyi erittäin arvostetuksi selostajaksi useissa lajeissa. Näistä mainittakoon esimerkiksi yleisurheilu, jalkapallo, taitoluistelu, hiihto ja koripallo.

Suomisen elämän viimeistä runsa vuosikymmentä leimasivat mielenterveysongelmat, joiden takia Yleisradio-uran loppuvuodet olivat ajoittain rikkonaisia. Hän kertoi julkisuudessa erittäin avoimesti kaksisuuntaisen mielialahäiriönsä aiheuttamista ongelmista ja hoidoista.

Useat samoista ongelmista kärsineet ihmiset ovat kertoneet Suomisen avoimuuden poistaneen stigmaa sairauden ympäriltä.

Pekka Holopainen

Kirjoittaja on Yle Urheilun toimittaja.

Talousmaailman kuvaaja

LEHTIKUVAAJA LAURI OLANDER
9.6.1953 HELSINKI – 24.7.2024 HELSINKI

Lehtikuvaaja **Lauri Olander** kuoli pitkällisen sairauden murtamana kotonaan Helsingissä 24. heinäkuuta 71-vuotiaana.

Syntymäheilsinkiläinen Olander valmistui Taideteollisen korkeakoulun koulutuskeskuksen valokuvauslinjalta vuonna 1984. Opiskelun ohessa Olander työskenteli **Kaj G. Lindholmin** studiossa assistenttina oppien paljon valaisutekniikasta.

Olander aloitti *Kauppalehden* valokuvaajana vuonna 1985. Valokuvauskoneen kuljettajaksi itseään tituleerannut Olander tuli erityisen tunnetuksi toimittaja **Heikki Haapavaaran** kanssa tehdyistä eksoottisista reportaasimatkoista entisen Neuvostoliiton alueella.

Reportaasien lisäksi Olander tunnettiin erinomaisena henkilökuvaajana. Hän selvitti kuvattaviensa taustat ja harrastukset, jotta kuvaustilanteista tulisi mahdollisimman luontevia.

KUVA: OUTI JÄRVINEN/KAUPPALEHTI

simman luontevia. Olanderin laaja jazz- ja viinituntemus herätti kunnioitusta talouselämän huippujohdajissa. Kolmas Olanderin intohimo oli maantienpyöräily.

Olander eläköityi Alma Talentin kuvatoimituksesta 2018 ja jatkoi eläkepäivinään valokuvaamisen ohella taloprojektiaan Veräjämäessä. Häntä jäivät kaipaamaan puoliso **Riikka**, lapset **Otto** ja **Tuulikki** sekä lapsenlapsi **Leino**, jonka isoisä ehti vielä nähdä viimeisinä päivinä.

Timo Pylvänäinen

Kirjoittaja on kuvatoimittaja ja Lauri Olanderin esihenkilö 2016–2018.

Pekka Hakala raportoi ihmisistä maailman melskeissä

TOIMITTAJA PEKKA HAKALA
29.5.1959 PULKKILA – 13.6.2024 PORVOO

Ulkomaantoimittaja **Pekka Hakala** kuoli kesäkuussa äkilliseen sairauskohtaukseen kotonaan Porvoossa.

Hakala työskenteli *Helsingin Sanomissa* 35 vuoden ajan kuolemaansa asti. Hän oli omaääninen lukijoiden ja kollegoiden arvostama journalisti.

Hakala kiersi raportoimassa maailman kriisejä Kosovosta Syyriaan ja Ukraina. Hänen intohimonsa oli Venäjä, jonka kuohuista ja elämänmenosta hän kirjoitti sekä lehtijutuissa että kirjoissa 1990-luvulta lähtien. *HS:n* kirjeenvaihtajana Moskovassa Hakala työskenteli vuosina 2014–2018.

Hakalan jutut jättivät muistijäljen. Kirjeenvaihtajana Hakala osti Ladan ja ajoi sillä kuukauden matkan läpi valtavan Venäjän. Lukija viihtyi ja sivistyi.

Hakala ei kuvia kumartanut ja

KUVA: JUHA METSO

teki asiat omalla tyyllillään. Resuinen ulkoasu kätki taakseen ahkerasti lukevan älykön. Hän keskusteli sujuvasti historian käännteistä, ohjustyypeistä ja kirjallisuuden klassikoista.

Missä Hakala kulkikin, hän selitti maailmaa ihmisten kohtaloiden kautta. Kirjoittajana hän oli aintulaatuinen. Teksteissä yhdistyivät syvälliset tiedot, kiero huumori ja taitava sanankäyttö.

Hakala vietti paljon aikaa kahden tyttärensä ja lastenlastensa kanssa. Syksyn tullen hänen oli tarkoitus jäädä eläkkeelle.

Sami Sillanpää

Kirjoittaja on Pekka Hakalan työtoveri.

Ilkka
Malmberg
-palkinto

Ehdota journalistisen
kirjoittamisen Ilkka
Malmberg -palkinnon
saajaa 7.10. mennessä.
Palkintosumma on
15 000 euroa.
Lisätietoja hssaatio.fi

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

FREELANCEREILLE KOULUTUSAPURAHOJA

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr jakaa apurahoja freelancereiden ammattitaidon ylläpitämiseen.

Apurahaa hakevan Kopiosto-valtakirjan tulee olla luovutettu Journalistiliitolle tai hakijan oikeus Kopiosto-apurahoihin on hakemuksessa perusteltava ammatillisella toiminnalla. Apurahoja ei myönnetä laitehankintoihin, työskentelyyn, työmatkoihin tai opiskelijoille.

Haku päättyy 6. syyskuuta kello 16.00.

Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Lue koko apurahailmoitus: <https://www.jokes-saatio.fi/nyt-haettavat-apurahat/>

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr
Siltasaarencatu 18 A 7. krs 00530

STIPENDEJÄ JOURNALISTIN PÄIVÄÄN OSALLISTUMISEEN

Journalistin juhla järjestetään **torstaina 10. lokakuuta 2024** Bio Rexissä, Helsingissä.

Jokes tukee pitkämatkalaisten osallistumista alle 500 euron pikkustipendeillä.

Stipendihaku päättyy 20. elokuuta kello 16.

Stipendiä voi hakea sekä matkakuluihin että majoitukseen.

Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Näistä stipendeistä ei synny karenssia Jokesin muihin apurahoihin. Apurahoja ei myönnetä opiskelijoille.

Lisätietoa osoitteesta www.jokes-saatio.fi sekä toiminnanjohtaja Anna Kähköselältä, puh. 050 551 3961, toimisto@jokes-saatio.fi.

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr
Siltasaarencatu 18 A 7. krs 00530

Riina Tanskanen, 25

- Sarjakuvataiteilija, kirjailija, *Vita nuova* -verkkomedian päätoimittaja.
- Humanististen tieteiden kandidaatti, Tampereen yliopisto, 2021.
- Julkaissut tietokirjan *Kapitalismin suuri illuusio* yhdessä **Samu Kuopan** kanssa (Into Kustannus, 2023) ja *Tympeät tytöt – Aikuistumisriittejä* -sarjakuvakirjan (Into Kustannus, 2021).
- Sai tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon 2022.

Tamperelaisten kirjallisuustieteilijöiden perustamalla *Vita nuova*lla on noin 30 nuorta tekijää. Verkkomedia on heille harrastus. "Silti se on ammatillisesti valtavan tärkeä. Se on keskeisin paikkani vaihtaa ajatuksia kirjoittamisesta", Riina Tanskanen sanoo.

Riina Tanskanen kirjoitti siitä, miksi vanha raha lumosi parikymppiset

Filosofian freetyöläisen Pontus Purokurun valinta

"Verkkomedia *Vita nuova* tarjoaa kulttuur- ja yhteiskuntasivut, jotka puuttuvat arkipäivän uutismedioista. Postmillenniaalisen kumoukselliseksi julkaisuksi itsensä esittelevän projektin tekijöillä ei ole kiire kommentoida äkkipikaisesti, laatia klikki-otsikoita tai olla väkisin trendikkäitä. Pidän *Vita nuovan* omaehtoisuudesta ja sisällön moninaisuudesta: esseitä, haastatteluja, kolumneja, äänisisältöjä, valokuvia ja piirroksia. Mieleeni on jäänyt erityisesti päätoimittaja **Riina Tanskanen** teksti vanhan rahan estetiikasta, joka laajenee Tiktok-fantasioiden esittelystä kokonaisvaltaiseksi analyysiksi epätasarvoisesta nyky-yhteiskunnasta."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiäntamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Marjaana Malkamäki, kuva

Kirjoittamiseni alkaa usein hämmennyksestä: havaitsen jotain kiinnostavaa, jota en ihan tajua, ja lähdän tutkimaan sitä", sanoo sarjakuvataiteilija, kirjailija ja *Vita nuova* -verkkomedian päätoimittaja **Riina Tanskanen**.

Näin sai alkunsa myös Tanskanen essee *Vanhan rahan estetiikkaa – tässä taloustilanteessa?*. Se ilmestyi *Vita nuovassa* marraskuussa 2023.

Tanskanen alkoi kesällä 2023 kiinnittää huomiota Tiktokissa ja Instagramissa suosittuihin muotivideoihin, joissa vaikuttajat esittelivät "vanhan rahan estetiikkaan" perustuvaa tyyliään ja antoivat seuraajilleen siihen liittyviä vinkkejä. Vanhaksi rahaksi kutsutaan perittyä varallisuutta, joka on kulkenut usealta sukupolvelta toiselle. Trendin idea on pukeutua kuin tulisi rikkaasta perheestä.

Eniten sisällöistä näytti innostuvan Tanskanen oma, noin parikymppisten ikäluokka. Tanskanen itse oli juuri kirjoittanut kapitalismia kritisoivan tietokirjan ja koki, että maailmantalous oli hänen elinäkanaan ollut yhtä kriisiä. Nuoria ympärillä ahdisti taloudellinen epävarmuus, jolle ei näkynyt loppua.

"Tämä on ristiriita, jota lähden perkaamaan."

Tanskanen taustoitti ja kirjoitti tekstiään noin puolen vuoden ajan. Sen ideoinnissa ja editoinnissa auttoi *Vita nuova* -kollektiivi, johon kuuluu noin 30 nuorta kirjoittajaa.

Tanskanen teksti esittelee perusteellisesti vanhaan rahaan liittyvää käsitteistöä ja historiaa. Yhteiskunnallinen näkökulma tuntui tarpeelliselta, koska trendiä oli jo käsitelty pukeutumisen näkökulmasta runsaasti muualla. Tekstin johtopäätös on, että vanha raha -sisällöt kouluttavat, koska ne tarjoavat tilaisuuden unelmoida elämästä ilman jatkuvaa huolta toimeentulosta.

"Toisaalta on lohdutonta, jos nuoret ajattelevat, että turvallisuuden tunne liittyy vain järjettömään vaurauteen, johon äärimmäisen harva syntyy."

Tanskanen toivoo tekstinsä lukijoiksi niitä, jotka eivät osaa katsoa talousjärjestelmäämme nuorten näkökulmasta. Silti hän kirjoittaa ennen muuta ikätovereilleen. Monen tunnistama muotitrendi on tekstin sisäänheittäjä talouden ja tasa-arvon kysymyksiin. Tekstejään hioessaan Tanskanen pyrkii siihen, että olisi itse aikanaan ymmärtänyt ne imatralaisena teininä.

"Olin kiinnostunut yhteiskunnallisista asioista, mutta niitä koskeviin keskusteluihin tuntui vaikealta päästä kiinni. On surullista, jos tietystä aiheista voivat lukea vain akateemisesti koulutetut." ●

Tosiasiaien Maailma esittää:

KARSTEIN VOLLE 2024

Journalismi – ongelmia ja ratkaisuja

Ongelma 1

Tehokas haastattelu.

Hyvä haastattelu edellyttää, että haastateltava on rento ja luottavainen.

Ratkaisu 1

Kuppi teetä, hiljaista soul-musiikkia, laventeli ja hyvä hieronta tekevät haastateltavan olon mukavaksi ja suostuvaisemmaksi kuulusteluihin.

Ratkaisu 2

Pelottelu

Kidnappaa haasteltavasi perheenjäsen, näytä video itsestäsi tappelemassa, saavu haastatteluun death-metal-kasvomaalauksessa ja niittiranneketta käyttäen.

Ongelma 2

Ideoiden esittäminen julkaisuille.

Tuottajat voivat olla epäileviä eivätkä he vakuutu helposti nerokkaista konsepteistasi.

Ratkaisu 1

Kirkot käyttävät laulua saadakseen seurakunnan hyperventiloimaan. Tämä tekee ihmisistä herkkiä uusille ideoille.

Tämä tekniikka saattaa tehotuottajiin. Aloita jokainen kokous energisellä yhteislaululla ennen ajatuksiesi esittelyä.

Ratkaisu 2

Tuottajilla on mielestään parhaat ideat.

Astu sisään toimitukseen puhuen tuottajan esittämästä ideasta ja siitä, miten olet vakuuttunut tämän konseptin voimasta. Idea ei tietenkään ole hänen omansa, mutta tuottaja ei halua menettää kasvojaan.

Bonusratkaisu!

Ongelma 3

AI-sisältö.

Kun tuottajasi ehdottaa ChatGPT:n käyttöä työsi muokkaamiseen...

...anna hänelle tekoälyn luoma peukku ylös.